

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahi şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp karlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Akif ERSOY

13. SAYI

Aralık • Ocak • Şubat
KİŞ 2019

dört mevsim

edebiyat
edebiyat-kültür-eğitim-sanat

**Turhal Milli Eğitim Müdürlüğü
Adına İmtiyaz Sahibi ve Genel
Yayın Yönetmeni**
Mehmet YILDIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Aziz DURGUN
Şube Müdürü

Yayın Kurulu
Mehmet YILDIZ
Zübeyde ANDIÇ
Güven ZORLU
Veysel KILIÇGİL
Filiz YAVUZ
Abdurrahman ALKAN
Abdullah ÇÖMEZ

Kapak-Dizgi
Abdulvahap SEZGİN

ISSN
2548-0219

Yönetim Yeri
Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Kaymakamlık
Konağı, Zemin Kat
TURHAL/TOKAT

İletişim
Tel: 0356 275 36 00
Faks : 0356 275 25 76
mehmetyildiz060@gmail.com
dortmevsimmedebiyat@gmail.com

Baskı
Bizim Büro Matbaacılık
Büyük Sanayi 1. Cadde.
Sedef Sokak. No:7/1
İskitler/ANKARA
Telefon: 0312 341 51 56

Para ile Satılmaz
“Dört Mevsim Edebiyat” adı
anılarak alıntı yapılabilir
“Dört Mevsim Edebiyat” Dergisi
Tokat/Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Yayınıdır

İÇİNDEKİLER

- 3 SUNU
- 4 KASABADAN YÜZLER.....Arif AY
- 7 AN/NE.....Mehmet YILDIZ
- 8 AYDINLATTIN YÜZÜMÜ.....Duran TURHAN
- 9 AH LEYLA'LARIM ÖLDÜ.....İbrahim ÇAM
- 10 KESİŞME.....Zübeyde ANDIÇ
- 14 YOLUN SONU.....Abdullah ÇÖMEZ
- 17 KAVUŞMAK.....Ayşegül SEZEK
- 21 NURULLAH GENÇ İLE SÖYLEŞİ....Abdurrahman ALKAN
/ Veysel KILIÇGİL
- 33 SİYAŞIYORUM.....Güven ZORLU
- 34 OKUMA SERÜVENİ.....Abdurrahman ALKAN
- 36 BİR DOKTORUN NOTLARI.....Nurgül BALDEMİR
- 38 BAŞ KÖŞEDE BİR MUSEVİ.....Salih ÖZTÜRK
- 40 ŞİİRMehmed Şahin KAÇAR
- 41 ÇİZGİ.....Ayşe KILIÇGİL
- 42 TOPRAK.....Gülüzar KILINÇ
- 43 VUSLAT.....İsmail ÇAKMAK
- 45 GÜMÜŞ BİR SERVİ.....Enes Ali ALTINTAŞ
- 47 ÇOK MU ZORUNLU.....Mehmed Mustafa ERDAL

SUNU

Merhaba değerli dostlar,

Turhal İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak yayınlamakta olduğumuz Dört Mevsim Edebiyat Dergimizin 13. Sayısıyla huzurlarınızdayız. Derginin bugünlere ulaşmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bu süreçte değişik iletişim araçlarıyla bize ulaşıp moral veren, teşci eden tüm edebiyat ve düşünce dostlarını hürmetle selamlıyorum.

Kışın en soğuk günlerini yaşadığımız bu demlerde ilçemizde "Nurullah GENÇ" meltemi eştı. Bu soğukta yüreklerimizi şiirle, edebiyatla, düşünceyle ve umutla ısıttı. "YAĞMUR" rahmet olup yağdı kuruyan gönül iklimine. Çağın nobran, kaba, hoyrat ve acımasız tasallutuna inat, asr-ı saadetten bugüne rahmet, merhamet, sevgi, iyilik adına ne varsa bir kez daha yüreklerimize otağ kurdu.

Ayrıca bu sayımızda kendisine yaptığımız söyleşi teklifini kabul ederek duygu ve düşüncelerini bizlerle, okurlarımızla paylaştı. Kendisine dergimiz ve okurlarımız adına teşekkür ediyorum. Başta "Yağmur" şiiri olmak üzere tüm o güzel şiirler için yüreğine sağlık diliyorum. İnanıyorum ki bu söyleşide Nurullah GENÇ'in hayat hikayesinden ve yazarlık serüveninden yeni kesitler, ilk sözler duyacaksınız.

Yine dergimize desteğini esirgemeyen Üstat Arif AY'ın "Kasabadan Yüzler" yazısıyla başlıyoruz. Önceki sayılarımızda dergimizde hikayeleri yayınlanan Yıldırım TÜRK'ün "Kapıdaki Yüzler" adlı öykü kitabını değerlendirdiği bu yazısında bize gelecek adına umut veren bir edebiyatçıyı müjdeliyor. Yıldırım TÜRK'e nice değerli eserler yayınlamasını diliyor, Arif Hocamıza teşekkür ediyorum.

Bu sayımızda Mehmet YILDIZ "An/ne", Duran TURHAN "Aydınlattın Yüzümü", Mehmed Şahin KAÇAR "Şiir", Salih ÖZTÜRK "Baş Köşede Bir Musevi", ve İbrahim ÇAM "Ah Leyla'larım Öldü" şiirleriyle;

Zübeyde ANDIÇ "Kesişme", Abdullah ÇÖMEZ "Yolun Sonu", Ayşegül SEZEK "Kavuşmak", adlı hikayeleriyle;

Güven ZORLU "Si'yaşıyorum", Abdurrahman ALKAN "Okuma Serüveni", Nurgül BALDEMİR "Bir Doktorun Notları", Gülüzar KILINÇ "Toprak", İsmail ÇAKMAK "Vuslat", Enes Ali ALTINTAŞ "Gümüş Bir Servi" ve Mehmet Mustafa ERDAL "Çok mu Zorunlu" adlı denemeleriyle;

Ve Ayşe KILIÇGİL karakalem bir çizgisiyle yer alıyor.

Hayatı okumak için ...

Kendimizi Okumak için ...

Yeni bir "Mevsim" in güzelliğinde buluşmak üzere

Mehmet YILDIZ

KASABADAN YÜZLER

Arif AY

Kasaba dediğimiz ne ki... Bir bozkır kasabasının sokaklarında dolaşmayagörün. Güneş tüm kasabayı sarıp sarmalamıştır; ama bunaltmaz sizi. Bir dönemeçte bir rüzgâr peyda olur ve her şeyi tozu dumana katar birden. Çerçöp, plastik kutular, teneke kutular, avludaki çamaşır ipinden kurtulmuş pazen gömlek, cümbür cemaat havada uçuşur. Kuşlar evlerin oyuklarına gizlenip bu manzarayı seyretmeye bayılırlar kim bilir? Sonra birden bir yağmur serpiştirir. Toprak kokusu sarar her yanı. Yağmur da diner az önceki rüzgâr gibi. Hayat eski hâlini alır. Her şeyde bir yavaşlık vardır. Telâşsızdır çarşı-pazar, insanlar gibi. Tek hareketlilik, okul dağılışı, öğrencilerin yüksek perdeden seslerinde ve birbirleriyle şakalaşmalarındadır.

Bunları, Yıldırım Türk'ün ikinci hikâye kitabı “Kapıdaki Yüzler”i okurken düşledim. Bir de bu kitap bana, yıllar önce severek okuduğum, Thorton Wilder'in yazdığı, Selçuk Yönel'in dilimize aktardığı, Varlık Yayınları'nın cep kitapları serisinden 1969'da basılan “Kasabamız” adlı oyun kitabını hatırlattı. Kitabı kitaplığımın diplerinden bulup çıkarttım. Kasaba hayatının bütün gerçekliğiyle sergilendiği bu oyunun son sayfasına şu notu düşmüşüm: “İnsanlığın kalbi, her şeye karşın yine de kasabada atıyor.” Bazı konuşmaların altını çizmişim. Onlardan bazılarını alıyorum buraya: “Cumartesi geceleri çiftlik işçileri Ellery Greenough'ın ahırdan bozma meyhanesinde buluşup kafaları çekerler azıcık. Bir iki tane kasaba ayyaşımız var ama onlar da kasabaya ne zaman bir vaiz gelse içki içmeye tövbe ederler hep. Hayır, ha'mfendi; içki, ilâç dolapları dışında buranın evlerinde her zaman rastlanan bir şey değildir. Yılan sokmasına hep iyi gelir, bilirsiniz.” (...) “Hayır, ha'mfendi pek fazla kültür yok; ama belki de size burada zevkten sayılan birçok şeye sahip olduğumuzu söylemenin tam yeridir burası; sabahleyin güneşin dağın ardından yükselişinden hoşlanırsınız; sonra, tümümüz kuşlara oldukça önem veririz. Çok ilgi gösteririz onlara. Sonra efe'm, mevsimlerin değişmesini gözleriz; evet, herkes bilir bunları.” (...) “Bir öğle sonu durgunluğu var kasabamızda: okul binalarından gelen bir vızıltı, bir uğultu; Ana Cadde'de yalnız birkaç küçük binek arabası, direklerde bağlı ayakta uyuklayan atlar; hepiniz bilirsiniz nasıl olduğunu işte.”

Demek ki, bir zamanlar, dünyanın her yerindeki kasabalar birbirine benzermiş. Oysa, şimdilerde ne Thorton Wilder'in anlattığı kasaba kaldı ne de o kasabanın insanları. Her şey nasıl da değişiyor. Keşke değişim iyiye doğru gitse de yazarlar, şairler hep iyilikleri, güzellikleri anlatsalar. Yıldırım Türk'ün hikâyeleri de bu kötüye gidişten sahneler barındırıyor.

“Kapıdaki Yüzler” on sekiz hikâyeden oluşuyor. İlk hikâyeye “Vahit Kayboldu”da Anadolu’nun pek çok kasabasında rastladığımız meczup olarak adlandırılan gizemli, kendi hâlinde yaşayan, kasaba halkı ve esnafı tarafından saygı duyulan, ermiş gözüyle bakılan Vahit’in birden ortadan kayboluşu anlatılır. Verme yetisini daha doğrusu hayır etme geleneğini gittikçe yitiren kasaba esnafındaki bu yozlaşma, Vahit’i rahatsız etmeye başlar. Artık bu kasabada yaşamının onur kırıcı bir yaşama dönüşeceğini sezer ve bir gün ansızın ortadan kaybolur Vahit. Onun kayboluşu kasabada koca bir boşluk bırakır, özellikle de hikâyeye anlatıcısının yüreğinde.

Genç avukat kızla, hatırlı bayan doktor arasındaki çatışmanın anlatıldığı bir hikâyeye “İçimde Güneş Batıyor”. Kitaba adını veren “Kapıdaki Yüzler”de, üniversitenin güvenlik görevlisi Arif’in geçirdiği travma anlatılır. “Geçtim Dünya Üzerinden” kitapçı rafında okurunu bekleyen bir kitabın macerası, kitabın ağzından harikulâde bir anlatımla verilir. Pek çok el değiştirmeden sonra kaldırım sergisine düşen kitap, tekrar yazarıyla buluşur. “Gurbette Çocuk Sesleri”, acıyla örülmüş bir hikâyeye. Her satırı yürek sızlatıyor. Suriye’den ülkemize gelmiş, sığınmacı denilen ama bir türlü sığınamayan anne ve kızın botla başka bir ülkeye gitmek için çıktıkları deniz yolculuğunun ölümle sonuçlanmasının acı hikâyesi. Sık sık gazete sayfalarında, televizyon ekranlarında haber olarak verilen trajik olaylardan biri. Türkiye’de insanımızın büyük çoğunluğu ne yazık ki bu insanlara iyi gözle bakmıyor. Onları bağırklarına basmak istemiyorlar. Bu kalp katılığının sebepleri oldukça derin ve sorgulanması gerekir. Tarihe ve coğrafyaya dostluğumuzu yitirdiğimiz için ne kendimize ne de bu coğrafyada yaşayanlara dostuz. Oysa, yüzyıl önce, bugün sığınmacı dediğimiz insanlar, bizim vatandaşlarımızdı. Onlarla aynı kaderi paylaşıyorduk.

“Bana Hayallerini Anlat” hikâyesinde bir akademisyen üzerinden 28 Şubat döneminin toplumun her katmanında, her kurumda olduğu gibi üniversiteler üzerinde de bıraktığı travma anlatılır.

Arif Efendi ölür ölmez oğlu ve gelini bir müteahhitle anlaşılır ve birkaç güne kalmadan konak, hâtıralarıyla birlikte yerle bir olur. Konak, kendi dilinden yıkılışını anlatır “Son Konak”ta. Bu hikâyede toplumun nasıl materyalistleştiğini ve farkında olmadan o konak gibi yıkılışa doğru gittiğini görmek mümkün.

“Akıp Giden Günler” bir öğretmenin okul anılarından oluşan duygu yüklü bir güne.

“O Kitabevi” bir kitabevinin internet kafeye dönüşünün trajik öyküsü. “Aykırı Adam”da okumayan bir toplumda, okuyan adamın hâli anlatılır. Üstelik bu hâlin yaşandığı yer üniversite ise vay hâlimize demez miyiz? “Dargın Akan Dereler”de tabiat katliamına tanık oluruz.

“Boşluk”, mesleğinde şevkini kaybeden öğretmenin yıpranan ruhu ve bedeni... Bezginlik girdabında bir hayatın hikâyesi. “Yolculuk Nereye”de bir otobüs kazası çevriminde bir evlilik macerasının sancılı bitişi anlatılır. “Bir Deli Rüzgâr” akademik ortamlarda sıkça rastladığımız kaypaklıkların, ayak oyunlarının anlatıldığı bir hikâye. “Çoraklaşan Günler”de kadim gelin-kaynana çatışması ve toplumun derin yarası dile getirilir. “Kuşlar Döner mi Yurduna” hikâyesinde, yoksul bir baba ve dışından tırnağından artırdıklarıyla okuttuğu dış doktoru kızının çevresinden ve babasından kopuşu, yabancılaşma olgusunun bir başka boyutu işlenir. “Taşrada Son Kalem”de işine son verilen bir köşe yazarının dramı anlatılır. “Yaşanmamış Gibi”de bir trafik kazası ve yaşadıklarından ders almayan bir genç insanın trajik sonu anlatılır.

Birer cümleyle içeriklerine değindiğim bu hikâyeler, toplumsal değişimin olumsuz yönde seyrettiğinin birer belgesi bir bakıma. İçinde bir meczubu barındıramayan kasabadan tutun da, ülkemize sığınmış savaş mağdurlarına “Ne işiniz var burda?” diyerek öfkeyle bakan insanlara, bin bir zahmetle okuttuğu evladınca yabancı muamelesi gören babaya, hatıraları hiçe sayarak her şeyi ranta dönüştürmeye çalışan paragöz mirasçılara, mermerdi, madendi diyerek doğayı katleden zihniyete, mevki-makam hırsıyla mesai arkadaşına çelme atan yoz tiplere, hayat mücadelesinde hep darbe üstüne darbe almış, yalnız ama kişilikli kalmaya direnen insanlara, hep kötüyü gidişin, çürüyüşün, insanlıktan çıkmanın göstergeleri değil mi bunlar?

Yıldırım Türk, bu dipten dibe akışın sarsıntılarını, artçı sarsıntılarını hiçbir artistliğe, yapmacıklığa, kurgu zorlamalarına başvurmada, tabii bir dil ve üslupla hikâyeleştiriyor. Anlatımının ritmi, kasaba zamanının ritmine denk bir akış içerir. Yazarın, hikâyelerinde oluşturduğu atmosfer sahici bir atmosfer olduğu için hikâyelerin dünyasına girmekte zorlanmıyorsunuz. Bu da bir hikâye yazarının gözardı edilmeyecek bir başarısıdır.

Yıldırım Türk’ün hikâyeciliği, Haldun Taner, Selim İleri ve Mustafa Kutlu üçgeninde gelişen bir seyir izliyor. Eksikleri yok mu? Var kuşkusuz. Dilini daha canlı, daha devingen hâle getirmeli. Toplumsal sorunları ve çatışmaları yerel boyutundan daha evrensele, insanlık boyutuna taşınmalı. Bunun, hikâyelerini daha derinlikli kılacağına inanıyorum. Hikâyede okurun hayal gücünü devreye sokmanın yolu, bilinçli olarak boşluklar bırakmaktır. Yazar, her şeyi anlatmaya kalktığında hikâye bir yerde tıkanıyor, okur da yoruluyor. Okuru metin karşısında etkin konumda tutmak iyi bir yazarlığın ön koşuludur. Dil, anlatı boyunca ısısını kaybetmemeli. Hikâyeye de canlılık veren şey bu ısıdır. Yemek gibidir, soğuduğu an lezzetini kaybeder.

İlk kitabı “Ayrı Düşmüş Zamanlar” ve altı yıl aradan sonra yayınlanan ikinci kitabı “Kapıdaki Yüzler” severek okuduğum kitaplar olmanın yanında, Yıldırım Türk’ün umut vadeden bir yazar oluşunun da kanıtıdır.

AN/NE

Mehmet YILDIZ

Sen yürüdüñ
cennet kokardı yeryüzü
kevserden içerdı çocuklar sütünü
inilti inilti yükselen dua
bereket olur yağardı evimize

sen gittin
dilimde hece hece dağıldı adın
çığlık attım en işlek caddelerde
dönüp bakmadı hiçbir kadın

Sen gittin
gagasında rızık taşıyan kuşlar gitti
serçeler bir bir döküldü dallardan
bütün suları içti güneş
temmuzda boynu büküldü başakların

Sen gittin
önlükleri kirli kaldı tabiplerin
steril kalbine işlemedi merhamet
hiçbir tövbe temizlemedi keşkelerini
önlükleri kirli kaldı tabiplerin

...

Rabbim
annesiz günlerimi kefarete say
gözlerinden uyku akan gecelere
bir fiskede öf diyen
hayta dilimden düşen hecelere
kapanırsa yolları cennetin
rabbim annesiz günlerimi kefarete say

AYDINLATTIN YÜZÜMÜ

Duran TURHAN

İlkokul Öğretmenim Merhum Osman DİRİM'İN aziz hatırasına

Çığlık attın çığ koparmak için
Zulmet nura dönsün.
Rahmet düşsün tepelerden,
Yeşersin gönül bahçeleri
Can versin çağlara dedin.

Aydınlattın zulmeti, anlattın hikmeti
Karanlıklar ışığa doğru,
Kışlar yaza doğru yaşlansın.
Fırtınalar rahmete dönsün istedin.

Hayal meyal hatırlıyorum kapına geldiğim günü
Yıllar geçtikten sonra zamanın kahrını yüklenebilmişim
Artık anlayabiliyorum
Dünü bugünü
Söyleyebiliyorum sözümü.

Dostu, düşmanı sen öğrettin
Sulhü, savaşmayı sen öğrettin
Gönül çölümüzü yeşerttin
Açtın gözümü. Öğretmenim.

Helal bir lira, haram bin liradan çoktur dedin.
Ana dedin, baba dedin.
Bayrak dedin...
Edirne, Kars, Samsun, Adana...Ardahan,
Vatan dedin. En son vatan dedin.
Karıştıramazlar baharımı güzümü. Öğretmenim.

Dostluk, kardeşlik varken didişmek niye?
Sevgi saygı varken,
Cennet varken, yanmak niye dedin
Aydınlattın yüzümü öğretmenim.

AH LEYLA'LARIM ÖLDÜ

İbrahim ÇAM

Ellerimle büyüttüğüm yalanlarım
soğuk yalnızlığımı kemiriyor
sense inadına mağlup olup
kaçıyorsun benden

bilsen ki yüreğimde acıyan
gözbebeği siyahların yaşıyor
bilsen ki kalbimde depreşen
mavi yanların alev saçıyor
acep döner miydin

umutlarım yeni hülyalara yetmedi
sen mutlu sıcak gönüllere
giydirirken rüzgar duygularımı
ben ölümün sıcak koynuna
alıştırdım gönül sorgularımı

gözledim üşümedim
zaman kalbimi yokluyor
sor ki sever miydim

ah Leyla'larım öldü
ben dirildim
ben ki özümü bir sırra verdim
sor ki söyler miydim

KESİŞME

Zübeyde ANDIÇ

Sonbahardı, kuşlar sevinçli şarkılar söylemeyi unutmaya başlamıştı. Bir hüznün bulaşmıştı yüzüme yaz boyu dibinde gölgelendiğim çınar ağacının sararan yaprağından. Sözlerim eskimeye, türkülerim acımaya, yaralarım kanamaya başlamıştı yine. Oysa göç yollarında ölen kırlangıçlar gibi çaresiz, pencereye konan serçe kadar ürkek, kumru kadar sadıktım ben. Tünediği evin huzurunu bozacak diye korkulan baykuş gibi hor görülmem neden? Kimin sayıklaması dilimden düşmeyen? “Annemin geçmeyen yarasıydım ben.”

Dağ başının ıssızlığına başını yaslamış türbede bir sırrı öğütür zaman. Yeşil örtülü bir kadının çelimsiz parmaklarından şifa bulmayı uman ana, bir uykuya yatar sabahı bulması zor bir gecede. Ellerini sürer duayla, çocuğunun iyileşmeyen yaralarına. Gök yarılr, dinmeyen yağmurlar boşalır yeryüzüne. Bir damlası da yeşil örtülü kadının çelimsiz parmaklarından çare arayan kadının çocuğunun alınına sürülür şifa olsun diye. Umut kuşanır ana, dudaklarındaki bitmeyen kıpırtılarla bambaşka bir sabahı bekler.

Ancak, bacaksız taylar doğurtur gece; kısırağın dişiliğine inat. Çoğalır yılki atlarının yalnızlığı. Dağa taş sığmaz kısırağın çaresizliği. Şaha kalkar acılar koca gökyüzünün altında. Doğurduğunu ardında bırakıp gitmek istediğinde kısırak, kirli yağmurlar yağmaya başlar; yıkar bacaksız tayın gövdesine bulaşan kanı.

Bana yük oldu gördüğüm bu rüya.

İflah olmaz yaralar bırakmıştı zaman hepimize.

Bir dönemeci daha geride bırakmışken otobüs, kırmızı renkli peri bacalarının ıssızlığında asfalta değen tekerlerin çıkardığı sese alışmışken kulağım, ömrünün her anı bir nakış gibi çilli ellerine ve kırış kırış olmuş yüzüne işlenmiş yaşlı kadını; bulanık bir gündüzden süzülen ışıklarla yeni bir kente girmenin, topraktan betona dönüşmenin şaşkınlığıyla yakalıyorum koridora devrilen yanından. Oysa ben gördüğüm rüyanın etkisinden kurtulunca elimdeki kitapta Abdullah Efendi'nin içinden çıkan bîçare Abdullah'ın perişanlığında; ötekiliğinde incinmiş gönülleri, yağmalanmış ömürleri, vakitsiz ölümleri okumaya başlamıştım yasını tuttuklarımla beraber. Uzun ve devrik cümleler kurup unutmak istiyordum her şeyi. Şimdi bu yaşlı kadının varlığıyla bir sancıya tutuluyorum yeniden.

Damarları derisinden fırlamış elleriyle kışa dönmüş saçlarını patlıcan moru yazmasının altına sıkıştırmaya çalışan yaşlı kadın, yılların omzuna yüklediği zorunlu yalnızlıkla yanındaki koltukta cep telefonunun kapsama alanından çıkamayan genç kızıdan bir çift söz duymak istiyordu; sırf konuşmuş olmak, sessizliği bölmek için. Yedi kat yabancından merâmetçisini bekleyen bir balık gibi merhamet dileniyordu adeta.

Gün ikindi.

Yaşlı kadın, koridora doğru devrilen yanını toplayıp arkadakilere doğru kafasını çevirdiğinde göz göze geliyoruz. Gözlerine çökmüş sisin ardında durmuş bir zaman, yazgısı ele benzemeyen kadınlar var. Az önce toplamaya çalıştığı saçları, yer yer çukurlaşmış yüzünde ince gölgeler bırakıyor. Kadının gözlerinin içindeki boşluktan dibe doğru düşünüyorum. Boşluk halka halka çoğalan bir derinliğe sürüklüyor beni.

Suyu çekilmiş bir ağaç dalı gibi kurumuş elleriyle gönülsüz bir şekilde kızının saçlarını ören kadın, kızının gülmeyen yüzünde kendini gördükçe kahroluyordu. Parmakları kızının saçlarına dolanıp kalıyor, ördüğü her bir parçada nefesi kesiliyordu. Kızının bilek kalınlığındaki örgülü saçlarını saklayamayan kırmızı örtünün altından yol bulup akan, güneşin yeryüzünü kavurup geçen sıcaklığının tuzlu lekeleri değildi. Kazabat Ovası'nın içinden geçen ırmağın kenarındaki söğüt ağaçlarının altında açılan bir yaradan geriye kalanlardı.

Kızının hareli gözlerinin buğusuna vuran gün ışığı, içindeki karanlığı aydınlatmaya yetmiyordu. Kız için saran derin acıyla durmadan iç çekiyordu. Haftalardır ağzını bıçak açmamış; kireç badanalı bu toprak damın acı yüklü duvarlarına baka baka içindeki cılız umuda tutunmak için neden arayıp durmuştu. Penceresi kör, duvarları sağır bu odada geçirdiği son gecenin sabahında kınalı avucunun ortasına saplanmış kuşgözü bir nazarlığın zincirine tutunup düştüğü bu kuyudan çıkmak istemişti. Az önce saçlarını örüp kırmızı örtüyü başından aşağı yayan anası, kapının ardında dövüne dövüne ağlıyordu. Kız, yaşlı kapının çatlaklarından anasının hıçkırıklarını duyuyor; günlerdir bir bıçak gibi keskinleşmiş sessizliğinin birazdan bir çılgılığa dönüşeceğini biliyordu. Çünkü yarası, anasının yarasıydı ve ona baktıkça kanıyordu.

Son bir kez odaya baktı. Yatağına uzanıp çam merteklerde gördüğü şekilleri, kurduğu düşleri, rengi serilmeden solmuş nakış işlemlere söylediği en tenha sözleri düşündü. Ve hepsini bir sandığın içine hapsedip odadan çıktı.

Susuştular.

Kızın beline dolanan kırmızı kurdele sanki boynuna dolanmıştı. Yüreği yerinden sökülüp boğazına tıkanırdığı anda bir çılgılık koşturdu, dağlara çarpa çarpa yükseldi. Anayla kızın yüreğinde açılan yara genişledi. Kız; taşa çalman testiden etrafa saçılan şekerele, leblebilere, bozuk paralara basa basa yürüdü gitti. Cevabı acısında saklı kalmış kadınların yasını tutmak, şimdi de ona düşmüştü. Umudunu rüzgârın ışıltısında kaybetmiş, istemediği tenlerden bir kan pıhtısına hayat vermiş diğer kadınlarla aynı yolu yürüyordu. Kurumuş memesinden kan damlayan kadınların gözyaşlarında beslenen zaman, pos bıyıklarının altından gülümseyen yüzlerin nasırlı ve yaşlanmış ellerinde öğütmeye götürüyordu ömrünün geri kalanını. Hem de atladığı eşikten sadece ölümle çıkabileceğini bilerek.

Kalabalıklar arasında esmer, uzun bir gölge koynunda sakladığı yazmayı çığlığını bastırmak üzere ağzına aldığında güneş aydınlığını yavaş yavaş çekiyordu yeryüzünden. Tozu dumana katarak giden düğün alayı uzaklaşırken esmer, uzun boylu gölge ufaldıkça ufalmış; tepesinin üstünden hızlıca geçen kargaların hışmından kendini korumaya çalışıyordu.

Toprak, insanlar, hayvanlar, akan su, kuşlar...

Susuştular.

Kilimin nakışlarına takılıp kalmış bakışta, zamanın durduğu yerde, her adımda ışığa doğru yükselen toz zerreciklerine tutunan ve gittikçe çoğalan acı, kadının boğazında yumruk olmuş duruyordu. Kireç badanalı toprak evdeki rutubetli gözler, merteklerdeki kısırak kafası, anlamsız gölgeler, hepsi kadının kafasının içinden çıkıp tozların uçuştığı dehlizde kayboluyordu. Ağzında acı bir su, kasıklarında dayanılmaz bir sancıydı kadının yaşadığı. Al basmasıyla uyanacağı uykulardan önce kucağına verilen kundağın sıcaklığına göğsünü bastırıp çiğ sütü akıttığında bebeğinin ağzına, yaşadığı onca şeyi unutmuştu bir an. Başucunda bekleyen anası, toprak kokulu tiftiklenmiş elleriyle bir yandan kızının alnındaki tomur tomur terleri silerken bir yandan da gelin olduğu günden kalma ince sızıyla yavrusunun yavrusuna bakıyordu mor yazmasının ıslanmış köşesinden. Elleri bereket, gözleri rahmet, varlığı merhamet, yokluğu felaket olan bu kadın; bebeği anasının memesinden usulca çekip yanına yatırdığında ebe kadının söyledikleri bir çivi gibi saplanmıştı yüreğine.

Basri'den olma, Hatice'den doğma bebek, bir yanı eksik kalmış gövdesiyle uzala kısala, morara morara ağlıyordu kundağın içinde. Demek sevgisi yarım kalanın bebeği de... Başındaki beyaz örtüyü siyah bir çemberle sağlamlaştıran kambur ebe kadın, odadan çıkarken yılların kendine verdiği biraz bilmiş, biraz kibirli, yakan yıkan bir bakış bıraktı ardında. O bakışın içinde hep daha derine doğru giden bir başka bakıştan kendimi çekip aldığımda akşam güneşi kısık gözlerimden sekmiş, alnımı yalayıp geçiyordu. Yaşlı kadın, koridora devrilen yanını toplayıp tekrar yan koltuktaki kızın yüzüne doğru çevirdi bakışlarını.

Susuştular.

Kendimi kaybolduğum bu ikinci rüyadan uyanmış bulduğumda otobüs şehrin kalabalık sokaklarına çoktan girmişti. Yıllardır gidip geldiğim altı saatlik yolun beni bu kadar yorduğunu hatırlamıyorum. Günlerdir dilime dolanan cümlelerin bir otobüs yolculuğunda anlam kazanmış olmasına şaşıyorum. Kuşların yasına gittiği ömürleri okuyup düşündükçe elimde mavi bir mürekkep lekesiyle uyandığım sabahları hatırlıyorum. İçimde, otogarda inip taksiye binerek evde sonlandıracağım yolculuğun yaratacağı sersem bir heyecan çırpınırken, çaprazımda oturan yaşlı kadının bakışında saklı kalmış ama sanki benim bildiğim o cümleyi ondan duyma isteğinin sancısı var.

Kapılar açılıyor. Uyuşmuş bacaklarımı sürüyerek orta kapıdan iniyorum. Genzime dolan mazot ve sigara dumanı karışık AŞTİ havasını soluduğumda, bildik ama bir o kadar da bana yabancı şehrin alaca karanlığında beni bekleyen başka hikâyelerin izini sürmeye hazırlanıyorum. Çok geçmeden uzayıp kısalan bazı adımların peşim sıra geldiğini duyuyorum. Oğlum, baksana! Başımdaki bu mor yazma, annemindi. Hani kambur ebenin annemgili yüreklerine bir çivi gibi saplanan o sözlerle odada bırakıp çıktığı anda nenemin başında olan yazma. O günden sonra çılgınlık sessiz kaldı, çocuk neşesi tükendi. Şiirler eskidi, sözcükler tükendi. Hareli gözleriyle bulgur bulgur yaş döken gözlerde fer, yaraya derman olan merhem tükendi. Annemin geçmeyen yarasıydım ben, her baktığımda kanayan. Dilindeki cümleler benim; benim, anlattığım!

Susuştuk.

Yürüyüp gitti yaşlı kadın, eksik kalmış sol yanını değneğine yaslayarak.

YOLUN SONU

Abdullah ÇÖMEZ

Bahar kendini iyiden iyiye hissettirmeye başlamıştı. Her taraf bir muştuyla uzun bir uykudan uyanır gibiydi. Tatlı heyecanlar ılık rüzgârlara karışıp gidiyordu. Ağaçlar, çiçekler, kuşlar, tüm börtü böcek; sonrasında bahar sularıyla beslenen derecik müjdesini ilan ediyordu. Yolun sonundaki söğüt ağacı da bu uyanıştan nasibini almıştı. Baharın gelmesiyle yeni yeni göğeren dal uçları, hemen yanından telaşsız akan dereciğin serin sularında yıkaniyordu.

Hemen söğüt ağacının dibinde tarifsiz bir başka heyecan daha yaşanıyor. Ilık rüzgârların şahitliğinde birbirine aşk nağmeleri söyleyen bir kadın ve bir erkek... İkisi de kör, ikisi de birbirinden ürkek.

Kadın: Seviyor musun?

Adam bir an bile duraksamadan: Tabi seviyorum.

Kadın: Nereye kadar seveceksin?

Adam: Yolun sununa kadar...

Kadın: Sevdanın bir tarifi var mı, nasıl seviyorsun?

Adam bir an durdu, sonra dinlediği şarkılardan bir şeyler hatırladı ve yapıştırdı cevabı:

‘Seviyorum seni ekmeği tuza banıp / Banıp yer gibi

Ağzımı musluğa dayayıp su içer gibi.’

Kadın sermest oldu. Sevinçten ağzı kulaklarına vardı. Al al olan yanaklarını yazmasının ucuyla sakladı. Yerinden fırlayacakmış gibi ritim tutan kalbini avucuyla bastırdı.

Adam verdiği cevapla kendisiyle gurur duydu. Karşısındakini etkilediğini pekâlâ anladı. Sonra kadına dönerek: Peki, sen beni seviyor musun?

Kadın: Zamanla anlayacaksın.

Adam: Peki ne kadar seveceksin?

Kadın: Mezara kadar... Dedi. İkinin de dilleri mühürlendi, artık kalp kalbe konuşuyorlardı.

Aylar, yıllar birbirini kovaladı. Gelen baharla birlikte beşinci sene geride kaldı. Peri masalı gibi başlamıştı her şey. Hem kendi ailesi, hem de karşı taraf asla rıza göstermediler kavuşmalarına ama sanki böylesi daha bir anlam katmıştı sevdalarına. Kadın tüm engelleri ortadan kaldırarak, hem de kaçarak kavuştu adama. Bulutların üzerinde gezindiler bir ara. Hudut çizemedi mutluluğuna. Aynı karşılığı bulmaktı muradı. Buldum, dedi kadın.

Sonra ayakları yavaş yavaş yere değdi. İnekleri sarıkız üçüncü yavrusuna gebeydi. Kuzular bile kuzu verdi, oğlaklar oğlak... Sesler geldi sağdan soldan, duvarların ardından, her yandan. Kulakları delen, velhasıl gönle ağır gelen. Yârim dediği yarisına sarıldı, kulaklarını kapatıp. 'O, yanımda olsun dünyayı karşıma alırım, gayrısını düşünmem.' dedi.

Yine ayakları yere değdi. Bu kez söylentiler biraz daha katmerlendi. Aleni 'bebe' dediler. 'Olmuyormuş, kıstırmış, soyu kesikmiş.' dediler. Ve bir akşam bakışları yerde: 'Bir bebe çok mu?' dedi adam. Kadın sustu, sustu... Duvarlar, yer, gök sustu.

Yatırlara götürdüler. Muskalar yapıldı, kurşunlar döküldü. Akıl verdiler sağdan soldan. Yenilmeyeni yedirdiler, içilmeyeni içirdiler. Ebe kadın gaipten haber alır gibi önce göğe çevirdi, sonra yere eğdi başını. Kesin bir ifadeyle: Yok anam, olmaz dedi, sağına soluna bakınarak: 'Ben ümit göremiyorum.'

Doktor akıllarına geldi. Bir bahanesini bulup şehre inerek hastaneye vardılar. Doktor, sıradan hareketlerle gerekenleri yaptı. Sonra kadına dönerek, tıbben bir sıkıntının olmadığını, çocuklarının zaman içinde olabileceğini babacan tavırlarla bir bir anlattı. Sonunda doktor, adama dönerek bu gibi durumlarda kendisinin de muayene edilmesi gerektiğini ifade etti. Adam, doktora bir şeyler diyecek oldu. Yutkundu, dilinin ucuna hiç de hoş olmayacak sözcükleri yerleştirdi. Ancak bunun bir faydasının olmayacağını düşündü, şimdilik sustu.

Odadan çıkar çıkmaz adam, kadın hafiflemiş omuzlarına en ağır yükleri yeniden bindirdi. 'Sende sorun yoksa o zaman kimde?' Kadın, en masum, en sevecen haliyle baktı adama. Ancak sonsuza kadar sevecek gözleri göremedi. Başını eğdi. Adam önde kadın fersah fersah geride çıktılar dışarı.

Kadın tanıyamaz oldu hayaller kurup uğruna her şeyi karşısına aldığı adamı. Mesafelerin gittikçe açıldığını hissetti kadın gönlüyle. Adaklar adadı. Bebesinin sancısı düştüğünde içine, çifte kurbanlar diledi elleri semada. Cümle âlem şahit olsun, tüm kulaklara yavrusunun muştusu ulaşsın istedi.

Yine söylentiler ayyuka çıktı. Çeşme başında, duvar diplerinde, yol kenarlarında fısıltılar çoğaldıkça çoğaldı. Adam bir gün gözleri yerde yaklaştı, usuldan, kısık bir sesle: 'Yök ben... dayanamıyorum artık. Sabrım da umudumda kalmadı senden yana.' Adam kesik kesik konuşuyordu. Ne diyeceğini içinden tekrarlıyordu sanki. 'Anam -ailem bir yandan, el alem bir yandan... Senden sonra gelin gelen, sana yenge diyenlerin bebeleri dillendi. Esirgedin çok gördün bana bunu.' Bir müddet daha sustu. Sonra yönünü pencereye çevirerek titreyen bir ses tonuyla:

'Anam, benim için karşı köyden bir kıza bakacak.' dedi. İki damla yaş kadının yanaklarından sessizce süzülürken adam cevap beklemeden odadan çıktı.

Yıllar evveline gitti kadın. Kendini deliler gibi seven adamı aradı mazide. Sonra ılık bahar rüzgârlarıyla karışık söğüt ağacının dibini, en ayrıntısına kadar konuşmaları ve 'Ben seni yolun sonuna kadar seveceğim.' diyen adamı bir kadın hafızasıyla bir bir yeniden anımsadı. 'Yolun sonu.' dedi kadın, bir türküyü hatırlayarak:

'Bana ne yazardan bahardan, bana ne borandan kardan.

Aşağıdan yukarıdan, yolun sonu görünüyor.'

Adam, ertesi sabah henüz gün ağarmamışken yatakta üşüdüğünü hissetti. Geriye döndüğünde alaca karanlıkta sol yanının boş olduğunu gördü. Eliyle yokladı aranır gibi. Ama avuçlarına boşluğun soğuğu değdi. Bir an içi ürperdi. Aklına fena duygular geldi. Evin içinde sağa sola bakındı. Bir gece yarısı elinde bohçasıyla gelen kadın, yine bir gece yarısı geldiği gibi gitmiş miydi? Zaman geçip gün ağardığında her şey ayan beyan ortaya çıktı. Kadın, adamı terk etti.

Yollar ayrılmıştı ama hayat kaldığı yerden devam ediyor. Anası çoktan planlar kurmuş bile. Çok da vakit geçirmeden karşı köye adam için dünür gidilir. Usuller gereği, önce kız isteme yapılır. Ardından nişan ve sonra düğün hazırlıkları tüm zahmeti ve koşuşturmacasıyla devam ediyor.

Adam eksikleri tamamlamak için ilçeye iner. Bir kahvenin önünden geçerken karşı köyün muhtarı, adamı el işaretleriyle durdurur, sonra yaklaşır. Önce, 'Hayırlı olsun, yeniden evleniyormuşsun.' der. Sonra çok mühim bir olayı haber etmenin ciddiyetiyle: 'Duydun mu, seninki hamileymiş. Geçenlerde doktordan gelirlerken öğrendim.' Adam artık söylenenlerin gerisini duymuyordu. Bir şey demeden başı önde ters yöne doğru yürüdü.

Bir süre amaçsızca dolaştı. Ne yapacağını sanki unutmuştu. Bir ara dalgınlıkla başka bir adama çarptı, sendeleyerek garip hareketlerle doğruldu. Çarptığı adamın, ardından söylenmesine de aldırmadı. Köşeyi dönerken kasetçiden yükselen müziğe kulak verdi. İçli sesiyle Neşet ERTAŞ çalıp söylüyordu:

Karadır bu bahtım kara
Sözüm kar etmiyor yâre
Yüreğimi yaktı nara eyvah,
Eyvah, eyvah ey

Kendim ettim, kendim buldum
Kendim ettim, kendim buldum
Gül gibi sarardım soldum
Eyvah, eyvah, ey

KAVUŞMAK

Ayşegül SEZEK

“Ömrümce hep adım adım her yerde seni aradım,
Ben kalbimden başka yerde inan seni bulamadım.”

Radyodaki kadın; ‘Bestesi İrfan Özbakır’a, güftesi Mehmet Erbulan’a ait, rast makamındaki bu eseri Zeki Müren’den dinliyoruz.’ dediğinden beri, ben ruhumu kısa bir zaman için rast makamının eşsiz nota geçişlerine emanet etmişcesine hareketsizim. Aslında şarkının sözleri ile hayat hikâyemin ortak bir paydası yok, ancak ben şarkının anlattığı hayat hikâyelerine hüzünleniyorum sanki. Müzik, ruhumu bilmediğim hüzünlere gark ediyor.

Zeki Müren’in duygu yüklü sesine mi tutundum yoksa cızırtılı eski plakesindeki nostalji kokusuna mı takıldım bilmiyorum. Garip bir şekilde ağlamaklıyım. Hem nasıl yapıyorlar canım, dijital radyodan eski plak sesi nasıl geliyor?

Hani eski bir tabir vardır; “Sıradaki şarkı sevip de kavuşamayanlara gelsin,” diye, ben radyoda kendilerine en çok şarkı armağan edilen bu grubun kaderine ağlamaklıyım. Aklımda Türkan Şoray’ın ağlamaklı sesi, ıslak kirpiklerini hafifçe kaldırdığı ve titreyen ellerinde tuttuğu beyaz mendili gözlerine götürdüğü o sahne var. Yok canım, konunun benimle hiçbir ilgisi yok.

Sevip de kavuşamayanlar...

Bana hep bir tuhaf gelir bu tabir, sanki kavuşan ama birbirini sevmeyen bir insan topluluğu varmış gibi. Oysa kavuşmak sözcüğü zaten kendi içinde bir sevgi anlamı da taşımaz mı? Kavuşanlar her zaman birbirini sevenler olmaz mı? Birbirini sevmeyenler bir araya gelir ama birbirini sevenler bir araya gelirse buna kavuşmak denir.

Kavuşmak, hep en sevilenedir. Ömrünce arasan da bulamadığını, elini kalbine götürdüğünde hep orada bulmanın adı kavuşmak. Bir şarkı dillendirdiğinde, şarkının sözlerinde yan yana gelen âşıkların hikâyesinde kavuşmak. Yitirdiğin ananı, babanı, toprağa emanet ettiklerini hatırlayıp da burnunun direğinin sızlaması kavuşmak. İlla kollarını yana açarak birbirlerine olanca hasretiyle koşan sonra birbirine sıkıca sarılanların tekelinde değil ya... Kavuşmak; kalbinde, aklında, şarkında, burnunun direğindeki sızıda... Ömrünce aradığını kalbinde bulmanın adı kavuşmak.

Ah Zeki Müren ne çok şey söyledi yine bana...

Şarkı bitmiş, bense bir şarkının daha hüznüne hazır değilim. İçimde ise bilmediğim bir dürtü hadi bir tane daha dinle, hadi biraz daha hüznün lazım diyor. Uymayacağım desem de bu şarkı zaten beni ruhen güçsüz bıraktı. Ağlamadan, gözden yaş akıtmadan bitmeyecek bugün... Başkalarının dertlerine dertlenip de ağladım bugün görüyor musunuz? Yok canım, benimle hiçbir ilgisi yok. Başkalarının derdi hep bu gözyaşları.

...

Daha fazla saklamanın bir anlamı yok. Gönlümün hasreti Aslı'dan bahsetmenin yerine geldik sanırım. Benimle ne alakası var tüm bu anlattıklarımın deyip de duygularımın arkasına saklanamıyorum artık. Toprağın kalbine bıraktığım Aslı'nın bedeni; ruhu ise kalbimde, sevgisi, hasreti kalbimde... Elimi kalbime koyuyorum ilk pıt pıtta Aslı'yı buluyorum. Kavuşuyorum. Evet, tüm şarkılar bize yazılmış, tüm ayrılıklar bize dair ve tüm kavuşmalar bize dilenmiş bir dua gibi... Yitireli ne kadar oldu hatırlamıyorum bile, Aslı gideli kaç gün kaç saat geçti, hesaba yetmiyor aklım.

Önceleri isyan ile geçiyor zaman, 'Neden ben, neden biz?' desem de kabullenmek çok zaman almadı. Çünkü yüreğim müspet duyguları üreterek ancak ayakta kalabilirdi. İşte o zaman elimi acıyan yerime, kalbime koymam gerektiği geldi aklıma. Belki de böyle yapmam gerektiğini ilahi bir ses fısıldadı kalbime, 'Aradığım Aslı orada bak, kalbinde.' dedi belki de. Çektiğim acı, yaşadıklarımın bir kısmını unutturdu bana, bu öğretti de unuttuğum kısımlardan biri işte. Nasıl oldu bilmiyorum elimi kalbime koydum ve ilk kalp atışında Aslı burada, Aslı bende, Aslı benim kalbimde dedim. Belki de ben bunları düşünürken yine bu şarkı çalıyordur hatırlamıyorum:

"Ömrümce hep adım adım her yerde seni aradım,

Ben kalbimden başka yerde inan seni bulamadım."

Aslı'yı kalbimde buldum o nedenle artık başka yerlerde aramıyorum. Yeni bir şarkı var sırada, bu şarkıyı da Aslı ile bana armağan ediyorum. Hadi sıradaki şarkı Aslı ile bana gelsin. Bahsetmeye gerek yok Aslı'nın öldüğünden. Hem ne ölmesi canım Aslı benim kalbimde ya, kime ne Aslı'nın vücut bulmuş halinden.

Radyodaki kadın; 'Bestesi ve güftesi Zeki Müren'e ait sūzinak makamındaki bu eseri yine Zeki Müren'den dinliyoruz, dediğinde hangi şarkı olduğunu tahmin ettim:

‘Şimdi uzaklardasın, gönül hicrânla doldu.
Hiç ayrılamam derken, kavuşmak hayâl oldu.
Sevda bahçelerinin çiçekleri hep soldu.
Hiç ayrılamam derken, kavuşmak hayâl oldu’

Kavuşmanın hayal olduğu falan yok, ne demek canım kavuşmak hayal. Elim kalbime koydum, işte Aslı orada, kavuştuk dedim ya... Kızdım kendime sonra, ne demek Aslı'nın ruhuna şarkı armağan etmek, ne demeye aldım bu riski. Aslı kızmıştır şimdi bana. ‘Kavuşmak hayal falan diyor, bu ne diyor Mehmet?’ demiştir de ben duymamışım.

Aslı hayattayken de böyle korkardım Aslı'dan. Canı sağ olsun diyeceğim ama zaten sağ değil, pek bir severdi beni böyle azarlamayı. Olsun, ben onun beni çok sevdiğini biliyordum. Dabak, sevdiği deriyi yerden yere vurmuş ya, işte o misal.

Ah Aslı, yaşasaydın da kızsaydın yine bana...

Söz verdim Aslı'ya, evlenirken yemin ettirdi bana Aslı; ‘Her iki dünyada da eşim olacaksın değil mi Mehmet? Yemin et, bak etmezsen evlenmem dedi.’ Ben de yemin ettim. Böyle de garanticiydi benim Aslı'm. Bekliyordur şimdi beni ahirette. Çok da bekletmemem lazım yine kızar bana; nerede kaldın, diye. Ama ne yapayım canım ömür ipimi boynuma ben mi taktım? Ah Aslı ah, sanki hala yanımdasın ve sanki hala bana kızma ihtimalin varmış gibi korkuyor yüreğim. O melek yüzün asılacak diye korkuyorum, kalbimdesin ya sen, seni üzünce benim kalbim acıyor , o zaman anlıyorum öbür taraftan bana kızdığını.

Eve dönmem lazım. Aslı ile içimde konuşarak arabayı nerelere sürmüşüm. Allah'tan kaza yapmadım. Radyoda; ‘dit dit dııııt saat dört’ uyarısını duymasam, sabaha az kaldığımı anlamayacaktım.

İtiraf edeyim, Aslı öldüğünden beri geceleri uyuyamıyorum, evde duramıyorum. Sabaha kadar dışarıdayım, kah çorbacıdayım, kah arabadayım. Sabaha karşı eve girip birkaç saat uyuyup işe gidiyorum.

Geceleri dışarda dolaşarak kahrediyorum henüz otuz beşindeki Aslı'yı alan toprağa, sabaha biraz toparlanıyorum, işe gidince de normal hayatına dönmüş Mehmet taklidi yapıyorum. Bu ömür nereye kadar böyle gidecek, geceleri evin içinde dolaşan Aslı'nın hayaleti ne zaman evi terk edecek?

Bir tek iş arkadaşım Osman bilir beni, geceleri dolaştığımı, eve giremediğimi... Ara sıra da arkadaşlık eder geceleri bana. Geçenlerde, 'Abi evi mi değiştiren, taşınan mı oradan?' dedi. Gayriihtiyari 'Saçmalama Osman, Aslı bu evin manzarasını çok seviyor, hem menekşeleri sadece bu balkonun güneşinde açıyormuş, olmaz, kızar bana.' dedim. Cümlemin sonuna nokta yerleşir yerleşmez kalbimden ılık ılık bir şeyler aktı, sanki gözlerime dek ulaştı. Hıçkıra hıçkıra Osman'ın omzunda ağladım, bağıra bağıra ' Aslımı Aslımı' diye ağladım. Gözlerimi açtığımda acil servisin müşahede odasındaydım.

Hayat çok zormuş be, Aslı olmadan çok zormuş. Osman'ın dediğini dinledim evi sattım, menekşelerin açabileceği şekilde güneş alan bir cepheden bir ev aldım, taşındım. Osman ısrar etti, ölünün elbiseleri dağıtılır abi, evde tutulmaz, diye. Ona da tamam dedim, son kez kokladım Aslı'mın elbiselerini, verdim Osman'a. Osman'ın hanımı dağıtacakmış birilerine.

Velhasıl-ı kelam, toparladım biraz daha. Doktorun verdiği antidepresanı içip geceleri evimde uyuyabiliyorum. Aslı'mın resmini başucuma koydum. Uyku vakti gelince Aslı'mın resmini öpüyorum, 'iyi geceler tatlım!' diyorum, gözlerimi kapıyorum. Zeki Müren mi? Doktor yasakladı, uzun yıllar dinlememem gerekiyormuş. Evdeki radyoları da Osman'a verdim, maazallah elim gider, radyoyu açarım falan, sonra tam da Zeki Müren'nin şarkılarına denk gelir...Bir daha yıkılmamam lazım.

Bir tek alışkanlığım elimi kalbime götürmek, elimi kalbime koyuyorum, ilk pıt pıtta Aslı'yı buluyorum. Kavuşuyorum.

Nurullah GENÇ İle Söyleşi...

Konuşan: Abdurrahman ALKAN/Veysel KILIÇGİL

Turhal'a hoş geldiniz, yıllardır sizin şiirlerinizi okuyarak büyüdük. Âcizane şöyle düşünüyorum: Bir nesil Sezai Karakoç'un şiirleriyle aşkı ifade etti. Bir nesil de sizin şiirlerinizle aşkı ilan etti. Gençlerin duygularına tercüman oldunuz. Teşekkür ediyoruz. Turhal Milli Eğitim Müdürlüğü himayesinde öğretmenler olarak Dört Mevsim Edebiyat dergisi çıkarıyoruz müdürümüzün başkanlığında. Birçok röportaj yaptınız, yılların şairisiniz. Belki soracağımız sorular da muhtemelen sorulmuştur. Okurlarımız gençlerden oluşuyor. Onlar adına sorduğumuzu belirtmek istiyoruz. Öncelikle şunu sormak istiyorum. Her şairin bir marka şiiri oluyor; Necip Fazıl denince "Kaldırımlar", Sezai KARAKOÇ denince "Mona Roza", Erdem BEYAZIT denince "SebeP Ey". Sizin adınızı duyduğumuzda da ilk aklımıza gelen "Yağmur" şiiri oluyor. Bu şiirin var olma serencamı hakkında kısaca bize bilgiler verirseniz memnun oluruz.

Öncelikle Turhal'da olduğum için, arkadaşların daveti dolayısıyla teşekkür ediyorum. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Belediye Başkanlığımız, Kaymakamlığımız ve kitap günlerini organize eden herkese. Şaşırdığımı söyleyeyim, yani Bir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün edebiyat dergisi çıkarması her gün rastlayabileceğimiz aynı ile vaki bir hadise değil. Türkiye'de her an karşılaşacağımız bir durum değil. Bir de bunun birkaç yıla sarf hale gelmiş olması. Kaçınıcı yıl bilmiyorum, sanırım üçüncü yılınız bitmiş. Edebiyat dergisi çıkarmak zor olduğu gibi onu devam ettirmek de zordur. Hele de bir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün, bürokratik bir kurumun edebiyat dergisini çıkarması ve bunu sürdürmesi bir hayli zor. Böyle bir şey başarmış. Bundan dolayı teşekkür ediyorum, tebrik ediyorum. Müdür Bey, hocam konuşabilir miyiz, dediğinde tabii ki hay hay dedim.

Evet, dediğimiz gibi ne yazarsanız yazın sanatkâr olarak, edebiyatçı olarak, şair olarak bir ürün ön plana çıkar ve sizin adınız onunla anılır. Bu Batı'da da böyledir. Mesela Alphonse de Lamartine denince akla "Göl" şiiri gelir. Bu normal. Goethe denince Doğu-Batı Divanı, Faust gelir. Victor Hugo denince "Sefiller" gelir akla. Şiirde ve bütün edebiyat dallarında böyledir. Bir veya birkaç eser özellikle ön plana çıkar. Bizim hayatımızda da Yağmur böyle oldu. İnsanlar sevdiler, okudular, seslendirdiler. Onunla dua ettiler bize. Son derece mutluyum bundan. İsmimin bir naatla anılması -ben öldükten sonra da naatla anacaklar inşallah- çok güzel bir şey. Öyle umut ediyorum. Benim için büyük bir mutluluk. Çünkü bu hayat geçicidir. Dünyanın geçiciliğine inanırız. Dünya hayatının anlamını bize öğreten Rabbimize sonsuz şükrolsun. O'nun yeryüzüne gönderdiği kâinatın efendisi Peygamberimize buradan salatüselam gönderiyorum ve diyorum ki onun şefaati bize nasip olacaksa, Yağmur'un da bu açıdan bir kadri kıymeti olur inşallah.

Yağmur'un arka planına gelince, oldukça uzun. Allah büyüklerimizden razı olsun. Babam, amcam, köyümüzdeki büyükler, dedem; onlar Erzurum Horasan'da uzun kış gecelerinde bir köy odasında Ahmediyeler, Muhammediyeler okuyarak yetiştirdiler bizi. Siyer-i Nebi okudular. Hazreti Peygamberin kronolojik olarak hayatı, sireti, ahlakı, sünnetine dair bilgileri bizimle paylaştılar. Sadece bununla kalmadılar. Onlar bize şiiri de öğrettiler. Yatsı namazından sonra şiir fasılları olurdu ve her faslı naatla kapatırlardı. Mutlaka bir naattan bir bölüm okurlardı. Peygamber Efendimize salatüselam getirilirdi. Fatiha derlerdi ve öyle bitirirlerdi şiir ve musiki faslını. Kendisi de iyi bir halk şairi olan Rıza amcam; Müslüman şair naat yazmadı ise adam olmamıştır, derdi. Çocuk dünyamıza naksettiler bunu; eğer şair olursan naat yazmalısın. Yıllar geçti, 1979'dan itibaren üniversitede okumaya başladım. Şiirlerim dergilerde yayınlanma noktasına gelince ve birileri, bu delikanlı şiir yazıyor, şairlik yeteneği var, kabiliyeti var demeye başladı. Birileri de şiir karın doyurmaz, ne işin var şiirle diyordu tabii ki. Meydana çıkmak kolay değil. İşte o ilk yıl eğer bir şair olacaksam mutlaka bir naatım olmalı, bir naat yazmalıyım demeye başladım. 80'den itibaren 90'a kadar 10 yıl 50'nin üzerinde naatı inceledim, birçok naatı şerif yazdım, hiçbiri hoşuma gitmedi, hepsini yırtıp attım. Hepsinin ismi de Yağmur'du. Fuzuli'nin Su Kasidesi o köy odasında sürekli incelenir, okunurdu. Peygamber Efendimiz için "Âlemlere rahmet olarak indirilmiştir." ayetini de bilirdik. Köylülerimiz de, babam, annem, kardeşlerim, amcalarım herkes de yağmuru gördüğünde rahmet yağıyor diyorlardı. Rahmet ismiyle Peygamberimizin ismini iç âlemimde özdeşleştirince "Fuzuli neden su dedi de yağmur demedi?" diye düşünmüştüm. Sonra Su Kasidesi'nin derinliğini anlayınca şunu kendi kendime söylemiştim: Evet, Fuzuli su demeliydi. Hayatın özü su. Kâinat da Peygamber Efendimizin yüzü suyu hürmetine yaratılmış. Ben yağmuru yazmalıyım o zaman. Çünkü yağmur rahmet, Peygamberimiz tüm âlemlerin rahmeti.

Yağmura yüklenmiş iki tane fonksiyon var İslam tarihinde, onları da bilince mesele benim dünyamda netleşmişti zaten. Ebrehe'nin fil ordusu eabil kuşlarıyla yerle bir olunca çok rahatsız edici bir koku oluşuyor, o koku da Mekkelileri rahatsız ediyor. Hz. Peygamberin dedesine gidip "Dua et de Allah bu kokuyu bizden alsın." diyorlar. Efendimizin dedesi dua edince öyle bir yağmur yağıyor ki o pis kokuyu alıp götürüyor. Büyük bir leş ordusunu yağmurla temizliyor Rabbimiz.

Bir de Hz. Peygamberin arkadaşlarından Asım bin Sabit vardır. Arıların koruduğu sahabe diye meşhurdur. O da Uhud Savaşı'nda Mekkeli müşrik bir kadının iki oğlunu öldürüyor. Kadın senin kafatasında şarap içeceğim, diye yemin ediyor ve ödül koyuyor kafatası için. Asım bin Sabit o kadının içtiği andı duyunca "Allah'ım beni onların eline bırakma." diye dua ediyor. Daha sonra o ödülü almak maksadıyla çeşitli vesilelerle Asım bin Sabit'i öldürmeye çalışıyorlar ve bir tuzak kuruyorlar. Hz. Peygamberden kendilerine İslam'ı öğretmek için muallim isteyen bir kabile için 10 kişiyi gönderiyor Peygamberimiz. Asım bin Sabit de onlarla birlikte. Bir çeşme başında mola verdikleri sırada durumdan haberdar olan bir ajan Mekkelilere haber gönderiyor. Bunun üzerine oradan yola çıkan 100'ün üzerinde müşrik, ödülü almak için Asım Bin Sabit ve arkadaşlarının etrafını sarıyorlar. Hepsi savaşarak şehit düşüyorlar. Asım Bin Sabit'in kafatasını çıkarıp ödülü almak için üzerine üşüşüyorlar. Kafatasını çıkaramıyorlar çünkü çok sayıda arı gelip üzerine konuyor, kovandan boşalmış gibi gelip sarıyor cesedi. Ne kadar uğraşıyorlarsa arıyı oradan uzaklaştırıp cesede ve kafatasına ulaşamıyorlar. Müşriklerin komutanı diyor ki; akşama kadar bekleyelim, akşam arı çekilir, biz de kafatasını çıkarır, gider ödülü alırız. Ciddi bir ödül vadetmiş kadın. Akşam olmadan bir yağmur yağıyor, o mübarek cesedi de alıp götürüyor ve bırakmıyor onların eline. Bunlardan dolayı da yazacağım naatın adı Yağmur olmalıydı. 80'le 90 arası on yıl bekledim. 90'ın Ocak ayında bir film için İstanbul'a gitmiştim, ön gösterim için. Orada başladı. Osmanlı'nın yıkılışıyla Hz. Hamza'nın şehadetini aynı çizgide görünce otobüs biletinin arkasına şu mısraları yazdığımı hatırlıyorum:

Sensiz ufuklarıma yalancı bir tan düştü

Sensiz kıtalar boyu uzanan vatan düştü

Bir kölelik ruhuna mahkûm olunca gönül

Yüzyıllardır dorukta bekleyen sultan düştü.

Bunu yazdıktan sonra bir kıvılcım oluştu içimde; sevindim birdenbire. Tamam dedim, bir naat başladı. İki buçuk ay aralıksız sürdü iç dünyamdaki fırtına. İki buçuk ay akşamları evimde bir odaya kapandım, çıkmadım dışarı. Ne oluyor bir rahatsızlık mı var, dedi arkadaşlarım. İki buçuk ayın ardından arkadaşlarıma "Gelin size bir şiir okuyacağım." dedim ve Yağmur'u okudum:

Vareden'in adıyla insanlığa inen Nur

Bir gece yansımca kente Sibir Dağı'ndan

Toprağı kirlerinden arındırır bir Yağmur

Kutlu bir zaferdir bu eabil dudağmdan

Rahmet vadilerinden boşanır ab-ı hayat

En müstesna doğuşa hamiledir kâinat.

Her şairin şiire başlayış hikâyesi vardır. Örneğin Necip Fazıl'ın hikâyesini bilirsiniz. Hastanede annesini ziyaret ederken şiir yazan bir hastayı görür. Annesi oğluna şair olmasını çok istediğini söyler. Necip Fazıl o gün aklına koyar şairliği. Sizin bir hikâyeniz var mı?

Böyle çok ilginç bir hadise vardır benim hayatımda da. 6 yaşındaydım. Yatsı namazından sonra bahsettiğim odada şiir ve müzik faslı başlardı. Büyüklerimiz köy odasında türküler söylerlerdi, gazeller söylerlerdi. Mesela Fuzuli'nin "Beni candan usandırdı cefadan yar usanmaz mı?" gazelini okumanın yanında makamla da söylerdi o odada büyüklerimiz. Daha sonra Kazancı Bedih'ten falan dinleyince bunun yaygın bir kültür olduğunu zaten anlıyorsunuz. Sesim güzel olduğu için büyük amcamın oğlu Mehmet ağabey bana türküler öğretirdi, ben de söylerdim orada. Maşallah, maşallah derlerdi. Bazen de o benim kulağıma güfteyi söylerdi sessizce, ben makamla okurdum. Bazen unutturdu söyleyeceği mısrayı. Uydurur bir şey söylerdim. Gitmiş babama demiş ki; "Ben bunu Murat ÇOBANOĞLU'nun yanına götüreceğim, saz alacağım buna." Babam da "Ne sazi, ne diyorsun." diye sormuş. Amca bu çocuk şair, demiş amcamın oğlu. Nerden biliyorsun, deyince babam, Kerem'in türküsünü kulağına fısıldıyorum söylüyor, unuttuyorum devamını rahatça bir şey ekleyerek söylüyor, demiş. Babam da "Olmaz ben onu okutacağım, imam hatipte okutacağım." diye cevap vermiş. Epeyce bir ısrar etmiş amcamın oğlu, çok iyi bir halk şairi olur diye. Babam izin vermeyince 9 yaşında okula başladım.

Ortaokulda, lisede, edebiyat kitaplarında şiirler okuyorum, bakıyorum ki hepsi ezberimde. 20'ye yakın şiir ezberlemişim 9 yaşına kadar. Buradaki gazellerin birçoğunu biliyorum yani. Edebiyat hocamız şaşırırdı. Nurullah bu da ezberinde mi kalk oku, derdi. Kalkar, birçok şiiri ezberden okurdum. O yıllarda anladım ki içimde bir ses var. Bir şeyler söylemek istiyorum.

Üniversitenin birinci sınıfından itibaren özellikle, M. Sıtkı Aras isminde hem akraba hem de müstesna bir ağabey dostum vardı. Ona gitmeye başladıktan sonra birtakım yönlendirmeleri oldu ve şiire ciddi ağırlık verdim. Edebiyat Fakültesinde Orhan Okay Hoca vardı. Onunla tanıştırdı beni. M. Orhan Okay Hoca'm yıllarca dinledi ve teşvik etti beni. Rahle-i tedrisinden geçtim.

Horasan'ın bir köyünde anlattığımız ortam çok etkileyici. Genel olarak o çevrede böyle bir kültür var mıydı, sizin köye özgü bir şans mı diyelim?

Bazı köylerde siyer okumaları olurdu. Ama şiir okumaları o kadar yaygın değildi.

Bu da sizin şansınıza olmuş.

Evet, talihliyim. 9 yaşında 20 şiir ezberliyorsunuz, bu önemli bir şey. Hatta okuduğumuz kitaplar da şiir şeklinde yazılmışlardı zaten, manzumeler şeklinde. Yani Hz. Peygamberin hayatı manzumelerle okunuyordu, Battal Gazi Destanı manzumelerle. O manzumeleri dinlerken kelime hazinemiz oluştu.

Benim bugün kullandığım kelimelerin, Osmanlıca kelimelerin büyük kısmı çocukluğumda köy odasında öğrendiğim kelimelerdir. Çok büyük bir fırsattı bu. Kaç tane çocuk o kelimelerin kaçını bilecek şimdi? O yıllarda bizim köyümüzde çocuklar bilirdi, ben bilirdim ama birçok çocuk çevre köylerden bilmezdi onları. Bu bir talihti, Cenabı Hak beni öyle bir hayatın içerisinde geçirdi. Dolayısıyla o irfan birikimini orada elde ettim. Onun üzerine artık ne koyduysak, bugüne kadar geldik. Mesele böyle.

Hocam şöyle bir soru hep sorulu: Bir yazarın eserleri çocukları gibidir. Çocuklar ayırt edilmez ama bananın ya da annenin gönlünde de vardır. Şunu biraz daha seviyorum der gibi. Sizin eserleriniz arasında şu benim göz ağrım, şunu iyi ki yazmışım dediğiniz bir eser var mı?

Hikâyeleriyle ağırdır bende şiirler. Yani yazılış serüveni ile ağırdır. Yağmur'un 10 yıl artı üç ay ve büyük bir çile vardır arkasında. Naat yazma arzusunun çilesi. Onun için Yağmur çok kıymetlidir. Naat olması itibarıyla söylemiyorum. Naat olarak zaten ayrı bir yerde ama şiir olarak Yağmur'a verdiğim emek bütün şiirlerin üstündedir. 3 ay bir odaya kapanmışım, duvarlarla konuşmuşum ve Yağmur böyle çıkmış ortaya. Yağmur yazıldığı andan itibaren tek harfi dâhil hiçbir şey değişmemiştir. Evden çıktığım şekliyledir şu anda. Bu haliyle de diğer şiirlere benzemez. Diğer şiirleri daha sonra işlemişimdir. Yağmur'da buna ihtiyaç hissetmedim. Yani herhangi bir yerine dokunma ihtiyacı hissetmedim Yağmur'un.

Yağmur'u mukayese etmiyorum. Dolayısıyla o başka. Onun dışındaki şiirler içerisinde "Siyah Gözlerine Beni de Götür" gerçekten benim yine on - on beş yıllık bir tren garı hikâyemin şiiridir. "Rüveyda" öyledir. Hayata bakış açımın, medeniyet anlayışımın sevdâyı dile getiriş halidir Rüveyda. Aynı zamanda Rüveyda, Dante'nin İlahi Komedyası'na bir şairin üç şiirlik cevabıdır. "Rüveyda", "Rüveyda'ya Ağıt", "Rüveyda Ben Sendeyim Sen Bendesin Rüveyda" diye üç bölümden oluşur. Birinci bölüm cehennem, ikinci bölüm Araf, üçüncü bölüm ise cennettir. Birinci bölüm Dünya'yı anlatır, Dünya bizim cehennemimiz. İkinci bölüm kabri anlatır, kabir bizim Araf'ımız. Cennetse cennetimiz. Buna inanırız. Dante'de biliyorsunuz cennet, cehennem, Araf vardır ama onun cenneti, cehennemi farklıdır. "Fezayı bağlayarak yorgun kanatlarına / Bir güvercin uçurup kıtalar arasından / Çağırdın beni / Geçerek birer birer sürgün kanyonlarını." diye başlar şiir. Burada Dante'nin İlahi Komedyası'ndaki kanyonlara atıf vardır zaten, vadilere, dağlara. Böyle bir yanı vardır Rüveyda'nın. Rüveyda hakikaten başat şiirlerden birisidir, en üst düzeydeki şiirlerdendir. "Yürüyelim Seninle İstanbul'da" İstanbul'la ilgili hayalimin şiiridir. İstanbul'da oturuyorum ve Üsküdar'da oturuyorum, hayalim oydu zaten; İstanbul'a gideceğim ve Üsküdar'da oturacağım inşallah, diye hayal kurmuşumdur hep. İstanbul'a gitmeden yazıldı şiir. Hz. Peygamberin İstanbul ile ilgili hadisinden ve İstanbul'u fethetmek için oraya kadar gitmiş,

ve İstanbul'u fethetmek için oraya kadar gitmiş, fethedememiş ya da etmiş Fatih'e kadar kim varsa, Ebu Eyüp el-Ensari de dâhil İstanbul sevdalılarının tamamından benim yüreğime sızmış bir şiidir o. O yüzden "Yürüyelim Seninle İstanbul'da" şiiri de çok önemlidir. Devamında "Paylaşabilir misin" diye bir şiir vardır. "Yürüyelim Seninle İstanbul'da" kitabımdadır o şiir de, önemlidir. Sanatkârın paylaşma arzusu büyük bir arzudur. Cenab-ı Hak da kâinatı yaratmış, bizimle paylaşmış; bizi yaratmış ve yaratıcılığını paylaşmıştır. O da bizim paylaşma arzumuzu anlatır.

Anacağım çok şiir var ama son bir kitap çıkacak, ondan söz edeyim; Söyle Bana Hindiba. O da önemli bir şiir olacak inşallah. Yunus Emre'nin sarıçiçeği ile konuştum çünkü. Hindiba sarı bir çiçektir, tüy topuna döner sonunda, hani kırlarda beyaz bir tüy topu görürsünüz, o hindibadır. Doğrusunu Allah bilir, tahminim o ki Yunus Emre hindiba ile konuştu. Çünkü her yerde vardır o çiçekten. O çiçeğin tohumları o tüy topu dağılınca dağılır yeryüzüne. O tüy topunu dağıtan kızına bir hanımefendinin kızdığına şahit olmuştum. Niye çiçeği dağıtıyorsun, diye kızıyordu. Ben de mesire yerinin yakınında fotoğraf çekiyordum. Çocuğuna kızdığını görünce yanına gittim dedim ki: Çocuğa kızmayın, bırakın dağıtsın. Ama çiçekleri dağıtıyor, dedi. O çiçek, tüyleri dağılınca dağılıyor her yere, tohumu tüylerindedir dedim. Bunu öğrenince şaşırды. Sonra kendisi toplamaya başladı. Hayırdır, dedim. Bahçeme ekeceğim, dedi. Ben de dedim ki: Biz Balkanlar'a, Orta Avrupa'ya kadar bu çiçeğin tohumları gibi çiçek tohumları götürmüşüz kardeşim, dedim. Yani biz böyle bir medeniyettik bir zamanlar. Kadının çok hoşuna gitti bu söz ve çiçekleri ve tüy toplarını alıp gitti. Bu hadise uzun zaman sonra aklıma gelince "Söyle Bana Hindiba"yı yazmaya başladım. -Söyle bana- ifadesi de Dede Korkut'tan mülhemdir. Hindiba çiçeği ile medeniyetimizi konuştuk. Bize eğri bakan tüm insanlara bir cevaptır "Söyle Bana Hindiba". O da nasip olursa yayınlanacak.

Hocam bir de şunu soracaktım. İlham, hep tartışılan bir konu. Nasıl gelir, ne zaman gelir? Sizde şiirin ilk kıvılcımı nasıl çıkıyor? Öyle bir kaidesi kuralı var mıdır, zamanı var mıdır?

Zamanı yok; şu gün diyemem, şöyledir diyemem, böyledir diyemem, tarif edemem ama az önceki anlattığım hadise bunun cevabı aslında. Ben o gün o hanımefendi ile konuşurken bir gün hindiba ile ilgili şiir yazacağım aklımdan geçmezdi. Aklıma gelmezdi benim. Çünkü aradan 7-8 sene geçmiş hadise olalı. O gün o hanımefendiye demişim ki "Bu çiçeğin tohumları gibi biz medeniyetimizi yeryüzüne dağıttık." Aslında çok hafif, tüy topu gibiydik. Yani ağırlaştırmadık. Kimseye yük olmadık. Üzümü yedik, parasını dalına astık. O tüy topunun kime yükü var? Hiç kimseye yükü yok. Böyle gittik. Masumları öldürmedik, kıymadık kimseye, insanları rahatsız etmeden çiçeği götürdük. Adaleti götürdük. Bosna bizi bu yüzden sever. Avrupalılar neden başları sıkışınca Osmanlı'yı çağırırlardı; bizi zulümden kurtarın, diye. Hindiba gibi gittiğimiz için. Çiçek tohumları bu kadar hafif idi ve kimseye yük yüklemezdi. Ama onların her birinin yerinde güller biterdi. Bu hadise 7-8 sene sonra şiire döndü. Bende ilham içimde bir şekilde oluşur, bir yerde var olur, durur ve aşikâr olacağı zamanı bekler. Günü gelir, açığa çıkar. Böyledir. İlham şiirin unsurlarından biridir. İlham olmadan şiir olmaz.

Şiirin oluşum süreci uzun mu sürer?

Bazen uzun sürer, bazen kısa. Bazen bir anlık bir şey bende şiir olur. Ama o şeyin arka planında o konuyla ilgili birikimler vardır. Birikmeden o anlık şey şiire dönmez çünkü. Bir şey olur ve o şey birikmiş bir şeyleri ortaya çıkarır. Birikenleri ortaya çıkaran ana kaynak ise ilham kaynağıdır. Biriken de bendeki o meseleyle ilgili alt yapıdır. O alt yapıyı o ilham kaynağı ortaya çıkarır ve şiir oluşur.

Hocam, günün telaşı içerisinde zihniniz sürekli şiirle meşgul diye anlayabilir miyiz?

Şöyle: Sürekli şiir yazmak düşüncesiyle meşgul değilim ama sürekli şiirle meşgulüm. Yani şiir okuyorum. Aklıma geliyor, eski bir şiiri okuyorum, başkalarının şiirlerini okuyorum, divan edebiyatından şiirler okuyorum, halk edebiyatından. Şiirle sürekli iç içeyim. Ama bana dair bir şiir olacaksa bunun bir arka planı, duygusu, ilham kaynağı, bunun bir bilgi alt yapısı, kavram alt yapısı olmalı. Hani dedim ya kavramların üç anlamı vardır ve bu üç anlam da benim şiirime hücum eder. Birincisi efkâr-ı umumiyedeki yani piyasadaki anlam, ikincisi lügatteki anlam, üçüncüsü ıstılahi anlam, yani o kelimenin ilmi anlamıdır. Bir kavramın üç anlamı da ben bir şiir yazmaya başladığımda benim şiirime hücum eder. Bu aslında bir birikimle mümkün olabiliyor. Bu anlamlara vakıf değilseniz etkili şiir yazamazsınız. Benim dünyamda şiirin ana fikri, ana teması neyse o temayla ilgili tarihi hadiseler, insan gerçeği, yaratıcılık gerçeği, sonsuzluk gerçeği, yaratıcının bize sunduğu öğretisi vs. o şiirin içerisinde bir şekilde var olur. Çünkü hiçbir şey anlamsız değildir dünyada. Buradan şunu anlamamız lazım: Şiir basite alınmamalı. Şiir gerçekten bir çiledir. Bütün bunları bir şiire başarıyla mezcetmek, karıştırmak bir çile işidir. Ve bende de

böyle oluyor, şiir böyle oluşuyor. Dolayısıyla şiirin beş temel unsuru dediğimiz unsurları hemen her şiirde var olmalı. Duygu, ilham kaynağı, bilgi- hikmet - irfan, dilin yapısı ve bir de şiirin biçimi. Tüm bunlarla beraber şiiri ortaya koymak lazım. Bende böyle işliyor süreç.

Hocam şu cümleliz çok hoşuma gider: “Şiir bir ırmak gibi akar içimde.” Şiirle sürekli hemhal olmayı çok güzel anlatıyor. Bu cümleyi biraz açar mısınız?

Buna bir misal vereyim. Fırında çalışırdım bazen üniversitenin 1. sınıfında. Şimdi o fırınlar yok. Kara fırın derdik. Kapandılar ve yerlerinde yeller esiyor. 5 – 6 saat çalışırdım. Usta gelirdi, ayrılırdım. Dışarıda kalırdım. Bazen de fırın dışında çalışırdım ama iş uzardı ve yine aynı şekilde tren garına giderdim. Çünkü yurtlar kapanırdı. Bir halam vardı ama her zaman gidemezdim çünkü evi oldukça uzaktı. Tren garında bir bankın üzerinde uyurdum. Yaklaşık 4 yılda fırın veya başka işler dolayısıyla dışarıda kalıp garda uyumam 100 geceyi aşmıştır muhtemelen. “Siyah Gözlerine Beni de Götür” şiiri oradan doğmuştur. Eskiden şiirlerin hikâyesine girmezdim. Şimdi soruyorlar, anlatıyorum. Hatta İstanbul’da bir program yapıyor bir arkadaş. Bizimle başlayacak nasip olursa, “Şiir Hikâyeleri” diye. Bankların üzerinde uyuyorsunuz, gece size meczup muamelesi yapıyor yolcular. Banliyö treni geliyor, Erzurumlu kadınlar “Meczuba bak hele buna yemek verin, ekmek verin, para bırakın falan...” gibi şeyler söylüyorlar. O kadar hoş ki bu. Kalkıyorsunuz yanınızda para var, yiyecekler var. Gülümsüyordum. Bırakılanları götürüp veriyordum ihtiyaç sahiplerine. Bir boyacı vardı Erzurum’da, Dadaş Sinemasının önünde. Bir de kestaneci. Kestane satardı. Onların yanına giderdim. Yurtlarda iki ay ayakkabı boyacılığı yaptığım için boyacıya muhabbetle bakar, kestaneci ile de konuşurdum. Bir süre onlarla konuşurdum. Paraları, yiyecekleri verirdim onlara. İlgili yerlere ulaştırın, meczuplar var onlara verin diye.

Kestanecinin yanında dikilmiş duruyordum bir kış günü. Hava dayanılması zor derecede soğuktu. İkisinin de burunlarından dumanlar yükseliyordu. “Bunlar nasıl duruyorlar bu soğukta, nasıl bekliyorlar?” diye düşünüyordum. İşleri bu idi, mecburen yapmak zorunda idiler. Gariban adamlardı. Ben de garibandım. Gidip bankların üzerinde uyuyordum. Bunları düşündüm dikildiğim sırada. Adamların burnundan tren buharı gibi buhar çıkıyor. Öylesine duygulanmıştım ki gözlerim yaşarmıştı. Biri kestane satıyor, öbürü boyacılık yapıyor. Hava buz gibi. Eller dayanması değil soğuğa. Çıkardım kâğıdı, yanlarında bir şeyler karaladım. Haberleri olmadı tabii ki.

“Neden köşeleri bekler durursun	Ben garibim, dehlizlerde yatarım
Nefesin burnunda tütüyor, feci	Arkadaştır bana bütün kaygılar
Evin var mı, nerede oturursun	Gurbet sokağında hüzün satarım
Sen de garip misin ey kestaneci	Hüzündür içimde sesler, duygular”

Benim hayatımda hep böyle oldu işte. Şiir hep bir ırmak gibi akıp durdu içimde.

Günümüzde birçok dergi var. Sizin şiirlerinizi de bu dergilerde görüyoruz. Ay Vakti, Muhit gibi... Dergilerin kültür hayatındaki yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok önemli buluyorum. Ben, 80’li yıllarda Aylık Dergi’de başladım kadrolu şair gibi şiir yazmaya. Yaşar Kaplan çıkarırdı. Cahit Zarifoğlu, Allah rahmet etsin, Maver’a çıkarırdı. Ben hem Cahit Bey’e yazmıştım, hem de Yaşar Kaplan’a. Yaşar Kaplan özenle sahip çıktı. Allah kendisinden razı olsun. Bana 50 tane kitap ismi gönderdi, bunları oku ve bana rapor gönder diye. Param yok, deyince hepsini hediye etti. Unutamayacağım bir hadisedir bu. Bir süre sonra başladı şiirlerimi yayınlamaya zaten. Aylık Dergi kapanana kadar şiir yayınladım orada. Daha sonra “Bu Meydan”ı çıkardı, orada da yazdım. Benden her dergi çıkardığında şiirlerimi istiyordu, gönderiyordum. Bu, katkısı yüksek bir mesele. Dergiyi okuyorsunuz, yazıları görüyorsunuz, eğilimleri öğreniyorsunuz vs. “Türk Edebiyatı”nda yazdım ben bir süre. Ahmet Kabaklı Hoca’ya da mektup göndermişimdir. Cevap yazardı bana. Hiçbir zaman beni karşılıksız bırakmazdı. Allah rahmet etsin. Hatta vefatından bir süre önce buna dair bir gazetede köşesinde bir yazı yayınladı. “Yıllardır bana yazar, şiirlerini gönderir. Fuzuli duyarlılığının çağdaş bir örneğidir.” diyerek beni yoğun bir şekilde isteklendirdi. “Ay Vakti’ni” çıkaran Şeref Akbaba ile üniversitenin ilk yıllarında, bankta yattığım yıllarda “Genç Kuşak” dergisini çıkardık. Şeref Akbaba yayın yönetmeni idi. Şiirlerim yayımlandı orada. Şeref Akbaba bu yönüyle büyük bir mücadele timsalidir. Bugün yayın hayatını devam ettiren Ay Vakti’ni 20 yıla taşıdı maşallah. O yüzden Dört Mevsim derginiz için sizi tebrik ediyorum. Turhal’da böyle bir dergi çıkması ne kadar güzel bir şey. Çünkü bir bilinç oluşturuyor. Dergilerin kitaplardan farklı olarak beraberlik bilinci oluşturma kabiliyeti var. Güzel her dergi adeta bir müderris gibi hitap ediyor insana.

Bizim okurlarımız öğretmenler ve öğrencilerden oluşuyor. Öğrencilerimiz ne okuyalım diye soruyorlar. Sizi bulmuşken bu soruyu size yönlendirelim, nasıl bir okuma yolu takip etsinler?

Divan şiirini öğrenmeleri lazım. Divan şiirimizi bilmeden çok güçlü bir şiir yazmamız çok zor. Sebebi ne biliyor musunuz? Divan şairleri öyle büyük imgeler, mazmunlar kullanmışlar, öyle imajlar oluşturmuşlar ki, onların üzerinde bir şey yazmak için onları öğrenmek lazım. Onları bilmeden olmaz. Benim en büyük talihim divan şiiriyle, şiirimizin devasa birikimiyle büyümem

olmuştur. Fuzuli'nin gazelleriyle büyüdüm. Tüm şiirlerimi önceden söylenenlerin üstünde nasıl söyleyebilirim kaygısıyla yazıyorum. Destanlar döneminden itibaren şiir hazinemizi okumaları lazım.

Şiirlerimin bir tarafı sonsuzluğa dayanır, ahirete dayanır, bizim manevi dünyamıza dayanır; bir tarafı da müşahhastır, ayaktaadır, yerededir. Ama içinde çok derin imgeler vardır. Kolay gibi görünen ama söylemesi zor. Buna sehl-i mümteni derler. Şiirin mutlaka arka planının olması lazım. Karşılığı yoksa şiir havada kalır. O karşılık ise ancak bizim devasa birikimimizden elde edilebilir.

Hocam şiir ve eğitim arasındaki bağ yani bir öğretmenin eğitimde şiiri kullanması konusunda neler söylersiniz?

Tavsiye ediyorum. Fizik öğretmenimiz şiir öğrensin, şiir ezberlesin. Fizik dersi o kadar canlı, albenili hale gelir ki, harika olur. Matematik hocamız şiirle, edebiyatla matematiği anlatabilir yani. Ben yönetim organizasyon derslerini şiirle anlattım bazen. Stratejiyi şiirle anlattım. Yönetim kongresine bizim alanın en ünlü hocalarından olan Prof. Dr. Tamer Koçel'le beraber şiiri ve yönetimi birleştiren bir tebliğ sunduk. Tecahül-i ârifane ile örgütsel sessizliği birlikte anlattık. Büyük bir alaka uyandırdı. Bir beyti okursunuz, beytin harflerini sayarsınız, hecelerini sayarsınız dersiniz ki işte şiirde de matematiksel bir tasarım var. Matematik ile şiirin ilişkisini yazan arkadaşlarımız olduğunu biliyoruz. İbrahim Eryiğit diye bir şair arkadaşımız matematik ve şiir üzerine yazıları yazdı.

İktisatçı, şiirin diliyle ekonomiyi anlatabilir. Ülgener Hoca, Allah rahmet eylesin, Osmanlı dönemi iktisadını divan edebiyatı ile anlatmıştır. Koca koca kitapları vardır. Fuzuli'nin "Selam verdim, rüşvet değildir deyu almadılar." ifadesinden iktisadi bir neticeye ulaşıyor. Gerçek şiir dönemini yansıtır. Yani iktisatçı bile şiirden yararlanabilir. Ama tek boyutlu hale geldiğimiz için şiirin güzelliğini, sıcaklığını, insaniliğini bilmediğimizden dolayı kendimizi pozitif ilimlerin dünyasına hapsediyoruz. Şiir ruhtur. Öğretmenlerin şiiri bilmesi ve derslerinde kullanması lazım. Şöyle söylüyorum: Beden nasıl ruh olmadan posaya dönerse sanatla hemhal olmayan bir ruh da kurumuş bir ağaca döner.

Başka şairlerden çok sevdiğimiz şiirler var mı?

Olmaz olur mu? Ben şairlere dikkat etmem, daha çok şiire dikkat ederim. Hiç bilmediğim birinin şiirini alır, ezberlerim. Üniversitede bir öğrencim yazdığı iki mısrayı bana okudu. O iki mısrayı hiç unutmadım. Daha sonra bana ilham kaynağı oldu. "Hangi taş oynar da yerinden / Kanatmaz bir denizi" diye iki mısra. Mesela Lamartine'nin "Göl" şiirini unutmam, ezberden okurdum bir zamanlar. Çünkü büyük bir trajedi vardır arkasında. Sevdiği kadını sözleştikleri üzere bir göl kenarında bekler, gelmeyince kadının ihanet ettiğini zanneder. Ve sonra öğrenir ki kadın o sabah ölmüş. O kadar büyük bir sarsıntı yaşar ki gölün etrafında dolaşır ve göl şiirini yazar.

Fuzuli'nin "Ne yanar kimse bana âteş- i dilden özge. / Ne açar kimse kapım bâd-i sabâdan gayrı." beyti yalnızlık dönemlerimin beytidir. Her yalnız kaldığımda oturur okurdum. Mehmet Akif'i unutmamız mümkün mü. "Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak." Ya da hangi merdiveni çıksam aklıma gelir Ahmet Haşim'in "Merdiven" şiiri. "Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden / Eteklerinde güneş rengi bir yağm yaprak / Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak." Nerede bir gül görsem, Yahya Kemal'in "Rindlerin Ölümü" şiirini hatırlarım. "Hafız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış / Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle. / Gece, bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış / Eski Şiraz'ı hayal ettiren ahengiyle."

Hocam, "10 Koyun Hikayesi" ve babanızın yurttan alacağı parayı çocuklara bağışlaması, gerçekten çok etkileyiciydi. Yetişmenizde önemli bir yeri olan babanızdan biraz söz eder misiniz?

İki divanı ezbere bilen bir adam bunu yaptı. Yani Yunus Emre'nin bütün şiirlerini, Niyazi Mısıri'nin bütün şiirlerini. Çünkü o okurdu kitapları, ben kontrol ederdim. Baba, derdim şurada yanlış oldu. Geri gelir bir daha okurdu. Hafızıydı ikisinin de. Bu adamın elleri nasırlıydı, yüzü güneş yanığı doluydu. Tarlada çalışıyordu. İlkokulu dışarıdan bitirmişti. Dokuz yaşına kadar beni dizinin dibinde yetiştirmişti. İlkokulu dokuz yaşında bitirdim. Üçten başlattılar okul kültürüm olsun diye. Lisede neden o şiirleri ezberden okuyordum? Çünkü öğretmişlerdi bize. Şunu söylerdi babam: Zengin adam elindekini vermeyi becerebilendir. Bir adam elindekini vermeyi beceremiyorsa o zengin değildir. Ahırındaki on iki koyundan onunu satıyor. Paralı yatılıya veriyor. Parasız yatılıyı kazanmış olduğumu anlayınca yedisini geri alacak. Paralı yatılıdan parasız yatılıya götürecek beni. Veznedar vermeye çalışırken, bu parayı oradaki taksit ödeyemeyen çocuklara dağıt, diyebiliyor. Adamın felsefesi o zaten. Elimdekini verirsem ben zenginim, vermezsem fakirim. Dünya bir çorbalık dünyadır, derdi. Bir çorba yeter insana derdi. Allah rahmet eylesin tüm geçmişlerimize. İlkın anlayamadığım o hadise beni o kadar çok duygulandırmıştı ki, dört yıl sonra onun on koyununu alıp götürmeyi vazife edinmişim.

Son sorumuzu da soralım. Hocamızı çok yorduk. Dört Mevsim Edebiyat dergimiz aracılığıyla okurlarımıza, öğrencilerimize, eğitim camiasına neler söylemek istersiniz?

Şöyle söyleyeyim: Bir derginin etrafında kenetlenmek, bir araya gelmek, bir kardeşlik grubu oluşturmaktır zaten. Bu kardeşlik grubu, önce yüreklerinin seslerini birbirlerine duyururlar. Çünkü dergiyi hazırlamak için bir araya gelirler, şiirleri okurlar, üzerinde değerlendirmeler yaparlar. Yürek seslerini birbirleriyle paylaşırlar. Sonra karar verirler hangi yazının, hangi şiirin yayınlanacağına. O yürek sesleri, akıl sesleri dış dünyaya açılır. O yörenin insanlarına, edebiyat camiasına açılır. Bu hafife alınacak bir şey değil. Bu önemli bir faaliyettir. Buradan yetişecek birkaç delikanlı belki daha sonra Türk edebiyatında önemli şeyler yapacaklardır. Güzel eserler ortaya koyacaklardır. Sadaka-i cariyesi olacak

bu dergi, bu dergiyi çıkaranların. O yüzden biz şöyle bakarız. Ortaya koyduğumuz her eser insanlığın faydasına da zararına da olabilir. Biz insanlığın zararına olacak eserleri tercih edemeyiz. Çünkü biz biliriz ki öldükten sonra eserlerimizin de hesabını vereceğiz. Eğer biz, bir dergide insanlığın faydasına olacak eserleri yayınlarsak; çocuklarımızı, öğretmenlerimizi, insanları buna alıştıırır ve buradan bir okur meydana getirebilirsek yıllar sonra yetişecek, doğacak çocuklarımıza tesir edecek bir yol olur bu. Bu yol edebiyatın yoluysa, sanatın, güzelliğın yoluysa zaten bunu teşvik etmemiz lazım. Görüyorum ki Turhal'daki bu ruh bize ait bir ruh. Bu ruhun çoğalması ve desteklenmesi lazım. Hepinize teşekkür ediyorum. Okurlarınıza selam ediyorum.

SI'YAŞIYORUM

Güven ZORLU

Babaannem sık sık “Ağzımızın tadını bozma ya Rabbim!” diye dua ederdi. Çocuk kafamla en son ne yediğimizi düşünürdüm bunu duyunca. Şimdilerde ise şeker fabrikasının günlük üretimini yesek yine de gitmez herhalde dilimizdeki o acı tat, o kekrelik.

Dünyanın kimyası mı bozuldu, ozondaki delikten uçup gitti mi iyilik ve sevgi aşısının polenleri, yoksa oranı daha da mı azaldı insanlıktan, bilmiyorum! Oysa Anadolu'muzun mayasını karanların ektiği sevgi, hoşgörü ve merhamet tohumları yediveren diye biliyorduk. Hoyratlar budakıkça hatta yolsalar bile her baharda yeniden filizlenecekti.

Geleceğe dair beklenti veya planlarımızın şekillenmesinde ana etken kültürümüzde (ve dolayısıyla genlerimizde) var olan sevgi ve iyimserlik mi, yoksa devrin hakim zihniyeti mi sizce? Ya da tersinden düşünersek dışımızda oluşan, gelişen durumlar hayata bakışımızı ne kadar etkiliyor? Bizi pek de hoşnut olmadığımız şekilde yaşamaya zorluyor, değil mi?

Evet, sözü getirmek istediğim yeri fark ettiniz sanırım. Toplum olarak ne kadar politize olduğumuzu, siyasileştüğimizi kastediyorum. Hemen her yıl ya seçim ya referandum, bir sebepten siyasetle iç içeyiz. Bir çekişmenin içindeyiz. Siyasetçiler medya aracılığıyla gözümüze, kulağımıza, zihnimize hücum ediyor sürekli. Onlar ve onların gündemi dışında sohbet konumuz kalmadı neredeyse. Her mecraya siyasi kanallardan gidiyoruz.

Nasıl geldik buralara peki? Çünkü toplum olarak gittikçe tembelleşiyoruz. Her türlü tüketiyoruz, tükeniyoruz. Tarımda, sanayide, eğitimde üretim sanki bilinçli olarak geriletiliyor. Dolayısıyla kısır çekişmelerle vakit öldürüyoruz. Hal böyle olunca siyasi aktörler hayatımızın bir parçası haline geliyor. Oysa üretken ve sağlıklı toplumlarda insanlar sadece vatandaşlık görevi olarak veya resmi işleri dolayısıyla ayda yılda bir siyasilerle muhatap olur.

Sürücülükte bir kural vardır hani, tehlikeye ne sebep olduysa yine onunla kurtulabilirsiniz o durumdan. Sağ ayağınızla yaptınız hatayı diyelim, yanlışlıkla frene bastınız, fren den çekip gaza basarsınız. Direksiyonu sağa fazla çevirdiyse aynı kolunuzla bu sefer sola çevirirsiniz. Velhasıl bu konudaki çözüm de belli aslında. Yeniden üretim toplumu haline gelmek. Birey ve toplum olarak yılgınlığa düşmeden yeniden sağlığımıza kavuşmanın yolunu öğrenmemiz gerekiyor. Hem öğrenmek de üretimdir bir bakıma. Hem bilgiyi yeni bilgi ve pratiklere basamak yapmak hem de onu kendimize katmak suretiyle elde ettiğimiz yeni kişilik haline yükselmek anlamında. Ve bir ‘hem’ daha! Ne diyor Metin Altıok:

“Bir yarım umuttur elimizde kalan

Göğüslemek için karanlık yarınları!”

OKUMA SERÜVENİ

Abdurrahman ALKAN

Bir insanın okuma serüveni nasıl başlar?

Bu soruya öncelikle “Okuma serüveni ne zaman başlar?” in cevabıyla başlamak doğru olur. Ve tabi ki “Çocukken başlamalıdır.” cevabı, en makbul cevaptır.

“Ağaç, yaşken eğilir.” atalar sözü doğrultusunda çocukken edinilen bütün alışkanlıklar gibi kitap okuma da o yaşlarda öğrenilirse kalıcı ve sağlam olur.

Şimdi asıl soruya dönebiliriz. Sahi, okuma serüveni nasıl başlar?

Dünyayı henüz yeni tanımaya başlayan bir çocuğun, bu alışkanlığı kendi başına edinmesinin mümkün olmadığını hepimiz biliyoruz.

“Çocuğun aklı, gözündedir.” diyen bilge insan ne güzel söylemiştir. Gözüyle düşünen çocuğun önünde mutlaka bir örnek hatta örnekler olmalıdır. Bir çocuğun belki en büyük şansı çevresinde okuyan, kitabı seven birinin olması değil midir? Hayat yolunun ilk adımlarında onu yönlendiren, ona rehberlik eden bir örnek...

İnsanların kitap okuma serüvenini başlatan mutlaka birileri olmuştur.

Bu yolda kahramanların çoğu –işi gereği belki- öğretmenleri olur çocukların. Kimi bir köy öğretmenidir uzaklardan gelen. İki bavulundan biri kitapla doludur. Bavulundan başka bir dünya çıkar. Bavul yeni bir dünyaya açılır. Ecza dolabı büyüklüğündeki, -küçüklüğünde mi demeli yoksa- okul kitaplığındaki kitapları döne döne okuyup bitiren çocuk için bir ödül olur.

Çocuk, “Sefiller”i ilk kez orada görür. Bir gün önce aldığı kitabı bitirerek ertesi gün geri getirir. Mahcup bir şekilde “Başka kitap var mı öğretmenim?” der. Vardır tabi. Gülümseyen bir yüzle öğretmeni tutar bu sefer “Beyaz Diş”i verir. “Elveda Gülsarı” vardır sırada. Çocuk bir an önce eve gidip kitabın dünyasına dalmak ister bir an önce. Ama bu ödüle kavuşmadan ev işlerine yardım edilecektir. Bütün işler bittikten sonra geceleyin lambanın sarı ışığında başka dünyalara yelken açılacaktır.

İyi bir köy öğretmeni çocuklar için en güzel armağandır.

Bu örnek kimi zaman ilgili, müşfik bir sınıf öğretmeni olur. Tutar okumayı henüz söken mini mini öğrencisine Kemalettin Tuğcu’nun bir romanını verir. “Define Adası”nı verir diğer gün.

Kimi zaman lisede dersine âşık bir edebiyat öğretmeni olur bu kişi. İşine aşkla bağlı bir hanımefendi. Okuduğu şiirleri, yaşadığı o kadar bellidir ki gözlerinden görmemek imkânsızdır. Cahit Sıtkı'nın "Desem ki" şiirini okur örneğin. Anılarda kalan bir yaraya merhem sürer gibi okur. Bazen güzel aile babası Ziya Osman'ın derde şifa olan şiirleri... Liseli genç sever edebiyatı; okumayı, hayata kitaplardan bakmayı. Bir şanstır böylesi bir öğretmen.

Kimi zaman bu örnek, okuyan bir babadır. Köyde henüz ilkokulun bile olmadığı zamanlarda okumayı öğrenmiştir bir şekilde. Bitmez tükenmez köy işlerinin arasında, vakit buldukça kırılan sapı orlon iplikle bağlanan bir gözlükle Serkisof saatin tik takları arasında evde sürekli kitap okumaktadır.

Bir gün Abdürrahim Karakoç'tan şiirler okur, 'Mecburiyet zorun, mesele sorun, dedenin dilinden anlamaz torun.' Bir gün Yunus Emre'den şiirler okur. "Şu yalancı dünyaya konup göçenler. Ne söylerler ne bir haber verirler." Kimi zaman Ahmediye - Muhammediye kimi zaman da Elmalılı tefsiri. Çocuk, babasını her daim okurken görür. Merak eder, karıştırır kitapları. Rahlenin üzerine koyar, "Ne anlatıyor acaba bu kitaplar, babam bunları nereden buluyor, ben bunları ne zaman okuyabileceğim?" der. Gözüyle öğrenir. Hayatında kitaba yer açılır çocuğun.

Kimi zaman bu serüvene yol açan komşunun üniversitede okuyan oğlu ya da kızıdır. Kitaplığını ve yaz tatillerinde getirdiği kitapları paylaşır komşunun küçük çocuğuyla. Çocuk, bir gün Çalığıuşu ile karşılaşır. Merak eder kitabı, yaz balkonunda erik ağaçlarının gölgesinde okumaya başlar. Feride'yi, öğretmenliği tanır. "Büyüyünce öğretmen olacağım." der. Üst rafların birinde Ümit Yaşar kitaplarını görür. Defalarca okunduğu belli olan "Beni Unutma" şiirinin olduğu sayfaya bakar, katışıksız bir sevgi görür yıpranmış sayfada.

Modern çağın örnekleri farklıdır. Sevilen bir dizi oyuncusunun karakterinin elinde görülen kitap, bazen de sosyal medyanın sevilen bir fenomeninin bir örneği veya bir sözü okumaya yönlendirebilir.

Çocukluk, kahramanlara inanılan bir çağdır. Çocukları kitaba özendirmek, yönlendirmek için bir kahraman gerekli olabilir.

Elinde getirdiği kitaptan dersinde güzel bir söz paylaşarak öğrencilerin ilgisini çeken bir öğretmen...

Anne, baba, öğretmen, ekranda görünen starlar... Hepiniz birer kahramansınız çocukların, gençlerin gözünde.

Ey çocukların, gençlerin dünyasında birer kahraman olanlar, bu gücünüzü bir hayra kullanmak istemez misiniz?

BİR DOKTORUN NOTLARI-2

Nurgül ALDEMİR

Sait Faik der ki: "Yazmasam deli olacaktım."

O kadar haklı ki...

Şu an deli olmamak için yazıyorum mesela...

Hep yaptığım gibi...

Hani hep diyoruz; savaşta, dünyanın bir ucunda yalın ayak, su, ekmek ve basit bir sabun gibi en temel nimetlerden yoksun kalan çocukların vebalini nasıl ödeyeceğiz diye...

Elleri, güzelim yüzleri kan revan içinde, toz toprak içinde olan o meleklerin vebalini nasıl ödeyeceğiz diye...

Biz tok iken, aç yatan; elleri kalem değil, şeker değil taş, toprak tutan o canım çocukların vebalini nasıl ödeyeceğiz diye...

Esasında onların mahrum kaldığı sevginin, saygının vebalini nasıl vereceğimizi düşünmemiz gerekmiş; bugün bunu düşündüm.

Üç hanımı, dokuz çocuğu olan birini daha tanıdım bugün ve ne yazık ki her nöbetimde görüyorum, her nöbetimde daha bir kahroluyorum.

Ayağında ayakkabısı, üzerinde temiz elbisesi, alnına konacak minicik bir öpücüğü olmayan çocuklar tanıyorum.

Gecenin bir yarısı çocuğunu uykusundan edip keyfi canı o saatte gelmek istiyor diye aylardır ihmal ettiği çocuğunu, aylardır var olan basit cilt döküntüleri için acile getirmesini marifet sayan aileler tanıyorum.

En çok neye üzülüyorum biliyor musunuz?

Annesi okumadığı için, böyle gelip böyle gittiği için bu düzen, dünyadan bi haber olan, babası tarafından ezildiği bir ortamda büyüyen, hayatı boyunca bir kez olsun söz hakkı olmayan çocuklara üzülüyorum.

Kendi şikâyetini kendisi anlatamayan, anlatmasına izin dahi verilmemiş; kaynar suya, sıcak süte, motorsikletin egzozuna elini daldırdığı için elleri yanan, pamuk cildi kıpkırmızı solan, 1 ila 3 yaşındaki çocukların ellerini görünce daha bir üzülüyorum.

Gözlerine bakmaya doyamadığımız çocukların gözünden akan bir damla yaşa biz kahrolurken, gözümüzün önünde ağlamsın diye yüzüne bir tokat daha atılan çocukları görünce apayrı üzülüyorum, kızıyorum, kendimi tutamıyorum.

Cahilin, elinde ehliyeti dahi olmayan birinin dikkatsiz kullandığı bir araca ait trafik kazasına kurban giden, adeta sokak ortasında başıboş bir kaldırım taşı muamelesi gören, aranıp sorulmayan çocuklara üzülüyorum.

Yerlere yalın ayak basan, ayağına Allah'ın her günü bir çivi batan, tetanosu geçtim, doğumu evde olduğu için hayatı boyunca, doğar doğmaz olması gereken hepatit aşısını dahi olamayan çocuklara üzülüyorum.

Günlerce, aylarca öksürdüğü halde anne babasının belki parasızlıktan, belki ihmalkârlıktan, 'Niye'sini bir türlü anlayamadığım sebeplerden, o çocuğu kendi nefesinde boğulacak hadde gelene kadar neden bir türlü doktora getirmediğini anlayamadığımda üzülüyorum.

Evinde oyuncağı, elinde harçlığı, saçlarına dokunan bir anne baba eli olmayan çocuklara üzülüyorum.

Heba olan bu güzelim çocuklara üzülüyorum.

Damdan, sehpadan, kanepeden, beşikten o çocukların nasıl düşmesine müsaade edildiğine, neden göz kulak olunamadığına üzülüyorum.

Hayatları boyunca kıymet verilmeyen, başlarına bir iş gelince feryat figan hastanelerin başımıza yıkıldığı, onlar ölünce ailelerinde dirilen annelik, babalık duygusuna üzülüyorum.

Aylarca, yıllarca, ömürleri boyunca çocuk sahibi olmayı bekleyen, Allah'ın nasip etmediği ama çocukları olmasa dahi anne ve baba sıfatını en çok onların hak ettiği nice güzel insanlar her gün kahrolurken, burada annesi babası başında olduğu halde sevgi saygı içinde büyümedikleri için gerçekten annesiz, babasız kalan çocukların varlığına üzülüyorum.

En az iki hanımı var diye, yüzü kızarıp utanması gerekirken, hala gülebilen, bununla gurur duyan, başka derdi yokmuş gibi var olan 13 çocuğunun üzerine "aldığı" (o nasıl bir aşağılama kelimesi ise artık) ikinci hanımının çocuk sahibi olamayışını kendine dert edinen, "babası" diye hitap ederken içimden kırk kere düşündüğüm ve nedense bizden başka kimsenin düşünmediği, umursamadığı o zavallı çocukların kaderine üzülüyorum.

Tedavisiz bırakılan, akraba evliliğinden doğan, nadir rastlanan genetik bozukluklarla dünyaya gelen, hep dışlanan, ömrü boyunca dışlanmaya mahkûm bırakılan, bir kez olsun sevilip sayılmayan, anne babasının hep kötü kaderine sebep addedilen çocuklara bin kat üzülüyorum...

Burada o kadar çok üzülüyorum ki.

Tahmin bile edemezsiniz.

Bugün dünya kız çocukları günüydü.

Bir gün değil her gün çocukların olmalı evet, ama çocuklara bir anın bile çok görüldüğü bir yerdeyim ve yazmasam deli olacağım.

Biz Nazım dizesi ile bitireyim:

"Çocuklara kıymayın efendiler!"

BAŞ KÖŞEDE BİR MUSEVİ

Salih ÖZTÜRK

İniyorum hantal şehirlerinden
İniyorum şehrin minarelerinden
Adımlarımda merdivenler ağırlaşıyor
Yürüdükçe beton alçaklaşıyor ben
Bir yerlerden indikçe tanılara yaklaşıyorum
Ruhumu örseleyen bilindik tanılara
Bedenin sertelmekte ve Yahudileşmekte
Bir geniza sahibi olacaksın ilerde
Şehrinde biraz kasvet alıyorum biraz rutubet
Üç günde altı paket marlboro
Gazze'de daha fazla misyonerlik yapasın diye

İniyorum hantal şehirlerinden
İniyorum şehrin minarelerinden
Vasıf taşımayan tahtımı bırakarak içlerine
Dağınık saçlarına, kirli eteklerine iniyorum
İndiğim yerde beni bir bekleyen yok
Biraz mahzun gibiyim fazlaca alesta
Sarhoş yapıtlara göz dikerek
Bakir bir kitap gibi iniyorum
Bozulmamış Tevrat mesela

Adımlarımda merdivenler ağırlaşıyor
Yürüdükçe beton alçaklaşıyor ben
Rastlıyorum caddelerde cömert ama zalim
Rastlıyorum zalim ama centilmen
Rastlıyorum mahzun ama katil
Rastlıyorum mağdur ama maktul
Rastlıyorum sadık ama haksız
Rastlıyorum gambaz ama haklı
Rastlıyorum öksüz ama çolak
Rastlıyorum sağlam ama yetim
Rastlıyorum olağan bütün tafasına insanlığın
Şehrinin alkol kokan sokaklarında

Bir yerlerden indikçe tanılara yaklaşıyorum
 Ruhumu örseleyen bilindik tanılara
 Bir mezarıcı mezar açmış dağlara, sahil kenarlarına
 Fosforda pişen bir ceset gömülecek
 Bir peygamber bir mucize gösterecek
 Musa esasını vurucak kızıldenize
 İsa göğe yükselecek, taze bir ölü diriltecek

Bedenin sertelmekte ve Yahudileşmekte
 Bir geniza sahibi olacaksın ilerde
 Saçlarında çocuk derisinden bir kipa gezdireceksin
 Pervazlarına mezuzalar takacaksın kapılarının
 Bir Gazzeliyi Aşdod'tan vuracaksın alnından
 Sahil kenarlarında katil olacaksın

Şehirden biraz kasvet alıyorum biraz rutubet
 Üç günde altı paket marlboro
 Şabat günlerini kaçıyorum aklımdan
 Yom kipurda gitmiyorum sinagoglara
 Cem etmiyorum şükürlerimi ikindi ve öğle arasında
 Saçlarımı taramıyorum hiçbir sevişmeden sonra

Gazze'de daha fazla misyonerlik yapasın diye
 Adındaki harflerden kemendler takıyorum boynuma
 Yazgıma türlü türlü eğiyorum başımı
 Yardakçı oluyorum birkaç kurşuna
 Fosfor ve fındık bahçelerinde
 Haz ve gülünç bombalar altında
 Bir arabacıya kafa tutuyorum gitsin diye dörtnala

İniyorum hantal şehirlerinden
 İniyorum şehrin minarelerinden
 Adımlarımda merdivenler ağırlaşıyor
 Yürüdükçe beton alçaklaşıyor ben
 Bir yerlerden indikçe tanılara yaklaşıyorum
 Ruhumu örseleyen bilindik tanılara
 Bedenin sertelmekte ve Yahudileşmekte
 Bir geniza sahibi olacaksın ilerde
 Şehirden biraz kasvet alıyorum biraz rutubet
 Üç günde altı paket marlboro
 Gazze'de daha fazla misyonerlik yapasın diye

ŒİR

Mehmed Œahin KAÇAR

Sihir
Değil
Dildir

Güle
Perde
Küle
Yeldir

Œair
Sahir
Değil
Hâldir

Yelsiz
Külsüz
Dilsiz
Güldür...

ÇİZGİ

Ayşe KILIÇGİL

TOPRAK

Gülizar KILINÇ

Neden bu kavga? Neyin telaşı bu böyle? Nedir toprağa olan bu düşkünlüğümüz? Ondan geldik, geri ona döneceğimiz için mi kucak dolusu avuçlayışımız? Sevgiden, aşktan mı onu özünden bile kıskanışımız? Has kokuya olan hasretten mi bu yangın? Neden bu tutku?

Unuttunuz mu? Ben söyleyeyim öyleyse. Biz insanoğluyuz, doymak bilmeyen karnımızdan, gözümüzden önce bir nefsimiz var onu doyurmaya çalışıyoruz. Masum olan her şey bize güç katıyor. Kırlettikçe güçleniyoruz. Doğa bize ne verirse -sözde hakkımız olanı- tepe tepe kullanıp, elimizin tersi ile itip, isyan etmeden bırakmıyoruz. Toprağı ise basarak değil, o ağırlaşmış vicdanlarımızla, taşıyamadığımız insanlığımızla ezerek yıpratıyoruz. Has kokuya falan değil hasretliğimiz, paraya olan düşkünlüğünde nefsimiz. Yağmur yağdığında kendini anlatan, güzelliğini yansıtan kokusu, rengi değil yani derdimiz. Varsa yoksa gerçek güzellikleri yitirip yerine her şeyi ile gözümüzü, nefsimizi doyuran bir güzellik getirme peşindeyiz.

Oysa sonunu hiç düşünmedik. Betondan miraslarımızı bırakıp avuçlayacak bir toprağımız bile kalmadan belki de bu dünyadan göçeceğiz. Ya kırdığımız onca kalp. Onları nasıl düzeltiriz? O yüzden hiç olmazsa bir avuç toprak bırakalım da üstümüzü bari örteriz.

VUSLAT

İsmail ÇAKMAK

Gece yarısıydı. İnci tanesi gibi gökyüzünde beliren Ay bir hüzne gebeydi. O gün ilk defa yârin gözlerinde kayboldum. Rüzgâr dağların üzerinden mekân bularak yüreğimize esiyordu. Dışarıdaki soğuğa inat ilk cephe hattını kurduk birbirimize sarılarak.

Sessizlik...

Parmakları usulca elime dokundu. “Gidiyorum” dedi. İnce bir sızının ayak parmaklarıma kadar indiği hissettim. Şarkın topraklarından bir tını her şeyin cevabıydı:

“Merhem elinde yâr, neden bizi yaralı bırakıyorsun?”

Sessizlik...

Gülüşünde, bakışında koca bir âlem saklıydı. Şu çorak yaşamda yağmur tanesiydi gözleri, deli bir serinlik vaat eden. Saçları yılların yorgunluğunu yük edinmişti, beyazlamaya başlamıştı. Kadın zarafetinin her zerresi nakşedilmişti suretine. Onu anlatmak için kelimenin kifayetsizliğine mağlup olmuştum çoğu zaman. Bilmiyordu ki gittiğinde kutsal bir mabet yerle bir olacak. Kirpiklerinden süzülen yaşlar ummanı andırıyordu. Boğuluyordum.

Uzaktan yaralı bir şair deliyordu zamanı, şöyle sesleniyordu:

“Ve rüzgâr bizi sürükleyecek...”

Sessizlik...

Hikâyeler yazardı. Müttefik olur, beraberce okurduk. Kimi zaman tabiatın kollarına atardık kendimizi. Toprağa uzanır, saatlerce gökyüzünü temaşa ederdik. Dertleşirdik. Kokusu tuhaf bir ferahlık salardı yüreğime. Uzun uzun bakamazdım gözlerine. Kızardı. Fakat bir gülüşü dağıtırdı bulanık kasveti.

Ve sonra...

Dertli bir şairin kelimelerinde bulduk kendimizi...

“Kâinat, bizim masalımızın ön sözüydü...”

Sessizlik...

Aynı kelime tekrar yankılandı. “Gidiyorum.”

Sessizlik...

Uzandım boylu boyunca toprağın koynuna...

Gözlerim kapalı...

Müşterek tarihimizin şahidi aynı ağacın altında. Bir şiir dizesi böldü sessizliği...

“Gülşendeyim elde kadehim yâr bana râmdır

Bir böyle gül için bana şahlar gulamdır”

Zaman durdu bir an...

Rüzgâr aldı geldi yârin kokusunu...

Uzandı yanıma...

Gökyüzüne baktı ve kelimeler döküldü dilinden...

“Ey yâr, yanmaya geldim bu ateşte seninle...”

Sessizlik...

GÜMÜŞ BİR SERVİ

Enes Ali ALTINTAŞ

İ...

Ba...

Ağl...

'İşte o ilk kelime.

O ilk kelime...

Kapının açılmasını sağlayacak o ilk kelime. Zaman, mekan, ışık ve kafanın içindeki sesler. Her şey.

Her şey o ilk kelimeye bağlı. Bu zamana kadar biriken ne varsa içinde, elinde tuttuğun kalemin kağıda yaptığı ilk darbeye gizli. HER ŞEY. Belki de hiçbir şey.

Seni bu kadar bekleten o ilk kelimeyi bulduğun zaman, işte o zaman, birbiri ardına sıralı domino taşlarını yıkmaya başlayacaksın kafanın içindeki. Yazamadıklarının en somut ifadesi o taşlar. İnan bana. Belki de yazabilmek bunda saklıdır ha. Yaşayarak, görerek, duyarak, okuyarak, dokunarak ve sakınarak biriktirdiğin; kafanın içinde karmakarışık halde olan o domino taşlarını sıraya dizdikten sonra, onları yıkacak olan ilk teması, yani o ilk kelimeyi bulma sanatıdır yazmak, yazabilmek.

Gözlerini kapat ve düşün...

Uçsuz bucaksız bir domino taşı sırası. Öyle güzel dizmişsin ki. Her şey hazır. Herkes o taşların yıkılmasını seyretmek için toplanmış. Fonda Chopin-Nocturnes çalıyor ve muazzam bir kalabalık var.

Tam bir şölen öyle değil mi ?

...

Kalemi eline aldığı ve o ilk kelimeyi yazacağı an var ya; harikulade bir keşmekeş.

-Sanki uçurumun kıyısındasın ve aşağıda atlamayı bekleyen kelimeler var.

-Sanki denizin ortasındasın ve suya düşmeni bekleyen köpekbaklıkları var.

-Sanki çölün en ıssız yerindesin ve ölmeni bekleyen bir akbaba var başında.

-Sanki kapısı kitli bir odanın içindesin, anahtar da elinde fakat uzanamıyorsun eşşe.

Bunları daha sonra okuduğunda aynı duyguyu hissedecek misin bilmiyorum dostum; ama şuan bulunduğun durum, avuç içlerinin terlemesi ve kalemi sürekli parmaklarında çevirip durman, kollarını sıvaman, bunların hepsi senin o ilk kelimeyi yürekten yazman için var. Eğer o ilk kelimeyi yazamazsan bunların hiçbir anlamı olmayacak. Ne kadar acımasızca öyle değil mi ?

Kim inanır o gümüşservi ilk kelimeyi yazabilmek için tam bir saat on iki dakika kalem elinde beklediğine? Sırtının ağrıdığına kim inanır? Ne hissettiğini kim anlayabilir senden başka? Başka kim anlam yükler bu olan bitene? Söylesene kim bu yalnızlığını paylaşabilir? Kim söyler bu şarkıyı seninle?

Durma, itiraf et kendine hadi.....HİÇ KİMSE !!

Hiç kimse şuan senin kadar sevemez bu durumu. Niye biliyor musun?

Çünkü seni sen yapan asıl şey, o ilk kelimeyi ararken duyduğun mutluluk. O ilk kelimeyi bulduğunda duyacağın hazzın hayali bile yeter senin saatlerce kalem elinde beklemene. Devrik cümleler kurabilirsin. Ancak kalbinden gelerek hissettiğin ve kurduğun her cümle senin bir parçandır.

Şuan herhangi biri sana baksa deli zanneder ya, işte onların nezdindeki bu delilik; senin için paha biçilemez bir armağan. Sana özel yani anlıyor musun? Kendini taşların armonisine bıraktığın bir dans gibi. Kafanın içindeki müziği duymuyorlar ve sen dans ederken mutlusun. Gerisinin ne önemi var ki. Bırak deli zannetsinler. Herkes akıllı da ne oluyor?

Hani ilk başta zaman, mekan, ışık ve kafanın içindeki sesler demiştim ya sana. Her şeyi unut ve dinle beni.

Şimdi bırak zamanı dilediği gibi aksın, unut nerde olduğunu ve söndür bütün ışıkları. Kafanın içindeki seslere kulak ver. Onlarla dans etmeyi öğren. İşte asıl delilik budur dostum. Düşünsene neredesin bilmiyorsun, saat kaç bilmiyorsun, hangi gündesin bilmiyorsun, etrafında hiç ışık yok görmüyorsun ve sadece o sesleri duyuyor ve dans ediyorsun.

Ver elini onlara, hiçbir şey hesap etmeden dans edin. Belki de aradığın o ilk kelime, karanlıkta dans eden gamsız bir delinin ayağına çarpıp birbiri ardına sıralı domino taşlarını düşürmeye başlar.

Ve herkes bu muazzam şöleni hayranlıkla izler.

Bilemezsin ki...

ÇOK MU ZORUNLU?

Mehmet Mustafa ERDAL

Eğitim sistemimizin sorunlarını, açık yüreklilikle ortaya koyup siyaset üstü anlayışla atacağımız esaslı adımlarla kalıcı bir çözüme kavuşturmalıyız. Günü kurtaracak ufak tefek düzenlemelerle kaybedilen zamanın ülkemizin geleceği açısından telafisi imkânsız hasarlara yol açacağını hatırdan çıkarmamalıyız.

Eğitimi, modern hayatın hızlı temposuna uydurup çok büyük bir kitleye neredeyse koşar adım eğitim verme gayreti ne öğretmene yaptığı işten haz aldırıyor ne de öğrenciye aldığı eğitimin, edindiği bilginin önemini tam manasıyla kavrayabiliyor! Oysa eğitimin aceleye gelmez, dingin bir tabiatı vardır. Nasıl ki sağanak şeklinde yağın yağmurun neden olduğu sel ile tabiata faydadan ziyade zararı dokunuyorsa eğitimin de kurak gönüllere, zihinlere tesir edebilmesi için ağır ağır, hazmedilerek yol alması icap eder. Bu süreçte öğretmenin neyi, nasıl yapacağını; öğrencinin nerede, niçin bulunduğu şuuruyla hareket etmesi hâlinde eğitimden arzu edilen verim alınabilecektir. Yoksa yağışın kuvvetli olması, su şayet toprağa sızmiyorsa pek de anlamlı olmayacaktır. Pürtelaş yürütülmeye çalışılan bir sistemde öğretmenden bir ölçüde söz edilebilse bile gerçek anlamda bir eğitimden nasıl söz edilebilir?

Zorunlu eğitim süresinin artmasıyla eğitimin kalitesinin yükselmesi arasında doğru orantı kurmak ne derece gerçekçidir? Bizde bu soruya olumlu cevap veriliyor olsa gerektir ki zorunlu eğitim önce beş yıl olarak düzenlenmişken bu süre daha sonra sekiz yıla çıkarılmış, nihayet on iki yıla karar kılınmıştır. Anaokulunu da bu kervana katmak suretiyle eğitimde vites yükseltme tartışmaları hâlâ devam etmektedir. Ancak bu uygulamanın ülkemiz çocuklarına verilen diploma seviyesini yükselttiği gibi aynı şekilde eğitimin kalitesini de bir çırpıda yükseltebilmiş midir, tartışılır doğrusu! Türkiye’de zorunlu eğitim süresi kanunda her ne kadar on iki yıl olarak ifade edilmiş olsa da yaşanan gerçekliğe bakıldığında bunun on altı, on yedi yıl olarak üniversite eğitimini de kapsayacak şekilde uygulamaya yansıdığını görüyoruz.

Henüz altı, yedi yaşlarındayken alıp zorunlu eğitime tâbi tuttuğumuz çocukları liseyi bitirdikleri on sekiz on dokuz yaşlarında herhangi bir meslek edindirip iş sahibi yapamadığımız gençler çaresiz, üniversite kapısını çalmak zorunda kalıyor. Bu durum onlar için âdeta mecburî istikamet hâlini alıyor. Böylelikle eğitim süreci hayatlarının on altı, on yedi yılına mâl olan üniversite mezunları, kendilerini bunca yıl çarkları içinde tutan sistemin sahibi konumundaki devletten bundan sonraki hayatlarını kimseye muhtaç olmadan idâme ettirebilecekleri bir iş talebinde bulunuyorlar haklı olarak.

Üniversiteden mezun ettiğimiz, hayatın çetin şartları karşısında sudan çıkmış balık durumundaki çocukları ellerinde diplomalarıyla evlerine uğurlarken "Bizden bu kadar, artık sen kendi başının çaresine bakacaksın!" demek hakkaniyetli bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir mi?

Her insanın her mesleği yapmaya yatkınlığı olmayabileceği gibi o mesleğin gerektirdiği eğitimi almaya kapasitesi de bulunmayabilir. Bunu normal bir durum olarak değerlendirmek lazım. Boşuna "İnsan çeşit çeşit, yer damar damar." denilmemiş! Neden biz, insanları aynı kalıba döküp doktor, avukat, mühendis olarak yetiştirmeye bu derece odaklanıyoruz? Kaldı ki ilgili okulları okuyarak bu meslekleri yapmaya hak kazanan diploma sahiplerine kamu ya da özel sektörün iş sağlama imkânı var mıdır? Şayet böyle bir imkân yoksa bu insanları ellerindeki diplomalarla hayata küskün fertler olarak kaderlerine terk etmenin ne anlamı vardır? Bu konuda yapılması gereken, eğitimi iş bulma, meslek edindirme kursu olmaktan kurtararak onu asli kimliğine döndürmektir. Çocukları beş altı yıllık zorunlu temel eğitimden sonra doğru bir rehberlikle ilgi ve gayretleri doğrultusunda hayata başarıyla tutunabilecekleri çeşitli alanlara yönlendirmektir. Zorunlu eğitim sürecinde çocuklara okuma yazma becerileri, ana dillerinin zenginlik ve önemi, temel matematik bilgileri, ülkelerinin sosyal kültürel zenginlikleri kavratılmaya çalışılmalıdır. Bundan sonrası çocukların hayatta yaşayıp görerek kendi inisiyatifleriyle edinecekleri bilgi ve deneyimlere bırakılmalıdır. Zorunlu eğitimden sonra hayata atılan gençlerin çeşitli yaygın eğitim araç ve yöntemleri ile desteklenerek yetişmelerine katkı verilmelidir. "Gönülsüz yenilen aş ya karın ağrıtır ya baş!" sözünün düşündürdüğü gibi kalitenin artırılması hususunda eğitimin talep edilir olması, gönüllülük esasına dayanması temel alınmalıdır ki eğitimden beklentiler tam manasıyla gerçekleşebilsin! Bu nedenle eğitimde niteliğin, süreci uzun ve zorunlu hâle getirip herkesi aynı kalıp eğitime tâbi tutmakla artırılmayacağını artık kabul edilmelidir.

Kendi istek ve hedefleri doğrultusunda eğitim sistemi içerisinde yoluna devam etmek isteyen çocuklar için her türlü imkân seferber edilerek huzurlu ve nitelikli bir eğitim ortamı hazırlanarak başarıları için gayret edilmelidir. Ülkemizde uygulanmakta olan zorunlu eğitim süresinin gereğinden fazla uzun olduğu eğitimden az çok anlayan hemen herkesin hemfikir olduğu bir husustur. Kişinin istekli olması hâlinde eğitimi süreyle sınırlamak zaten söz konusu değildir. Ancak talep edildiği takdirde eğitim süresi uzadıkça kalitenin artması mümkün olabilir. Aksi hâlde sonuç; emek, kaynak ve zaman israfından başka bir şey olmayacaktır. Bu noktada şayet atalarımıza kulak verecek olursak onların, "Zorla güzellik olmaz!" dediklerini duyarız. İlginçtir bu hususta zorun gücünü çok iyi bilen İngilizler de atalarımızın yaklaşımını teyit ederek "Bir atı zorla suya götürebilirsiniz; ancak ona zorla su içirtemezsiniz!" demek durumunda kalmışlardır.